

A M V O N U L U

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 15—30. Sept. 1868. Nr. 18.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna; pretiulu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu; 2 fl. v. a. pe diumetate de anu; era pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Dominec'a dupa Inaltierea Stei Cruci, a XVII. dupa Santele Rosale.

Predica

(de Ioanu Murgu, parocu in Oradea-mare).

Despre abnegare.

Celu ce iubesc suflétulu seu, lu-va perde si cel'a ce uresce suflétulu seu in lumea acést'a, in viet'i'a eterna lu-va pazi." (Joanu XII. 25).

Tab. A. I. aceste cuvinte ale Mantuitoriuului paru a avé contradicere; cá-ci de si-iubesc omulu suflétulu seu, va stradú a-lu face fericitu, din contra deca lu-uresce, nici nu lu-baga in sama si lu-espune peritiunii. Cum se intielegemu dara aceste cuvinte ale Domnului?

D. N. Is. Cristosu acelu cunoscatoriu si profundatoriu alu animeloru omenesci a privitu peste genulu omenescu, cum e inca acuma si cum va fi. A vediuu, cá egoismulu, iubirea de sine, intre omeni e fora rendu si prea adese, trecundu peste marginile temperantiei, impetresce animele omeniloru si inneca in ele iubirea catra deaprove si catra Ddieu; a vediuu, cá a se iubi pre sine cei mai multi asiá intielegu, cá a se predá pofteloru molitiose, pentru comoditatea unui trupu lenesiu a se subtrage de la tota ostene'l'a si sier'f'a, a fugi de orice mica dorere, ce ar atinge natur'a sa desmierdata, si a-si pune scopulu finale in fericirea efemera (de o di), carea ar lingusi trupulu loru pe pamentu. Candu a vediuu Cristosu acésta idolatria a sentiulu, acésta servitute orba a pofteloru, ce omenii cugeta a proveni din indemnele si dorintiele suflétulu; nu a trebuitu ore se spuna omeniloru marginiti, se se lapede de suflétulu loru? se se lapede de iubirea ce o au catra acele imboldiri nefaste si periculose, ce le sioptesce sentiulu, poft'a trupulu, ce ei o considera de suflétulu loru? se se lapede de acestu suflétu stricatoriu, cá-ci celu ce asculta de sioptele lui si-va perde suflétulu seu, suflétulu acelu adevratu, acea parte divina din

omni, carea singura e nemeritoria; éra care uresece acestu sufletu falsu lu-va pastrá si lu-va afá pre celu curatu si fericitu in ceriu. Inse in ce se cuprinde ur'a, ce ni-o comenda Mantuitoriulu ca conditiune necesaria a fericirii eterne? Nu in alta, Iubitiloru, decâtu in ace'a, ce S. Evangelia ni predica asiá adese, adeca in lapedarea de sine (abnegare). Acésta abnegare e parte constitutiva a caracteriului crestinescu, fora de care nici nu se pote intipuf omulu dreptu, crestinulu adevératu: „*Celu ce voiesce se vena dupa mine se se lapede de sine.*“ Pentru ca se fimu indemnati spre deprinderea acestei virtuti voiescu cu ocaziunea dilii de astadi se ve convingu despre urmatoriulu adevéru:

Abnegarea nu e grea, deca urmámu pre Mantuitoriulu, esemplariulu divinu, care ne indemna la acésta deprindere prin ins'asi viet'i'a sa.

„*O Domne, ce mi-este mie in ceriu, si ce am voitu de la tine, si ce am iubitu pe pamentu afora de tine, Ddieulu animei mele si partea mea, Ddieulu meu in vécu.*“ (Ps. LXXII. 25, 26).

Spre deprinderea abnegarii ne indemna esemplulu Mantuitoriului impreunatu cu promisiunea fericirii venitorie, si folosulu acesteia in viet'i'a acést'a. Esemplulu abnegarii, ce ni-a datu Isusu, e intru adevéru unu temeiu potericu de indemn u si de imitare; si S. Pavelu ni díce: „*Ce se intielege in Cristosu Isusu, se se intielega si intru voi, care fiindu in tipulu lui Ddieu, s'a despoiatu pre sine, luandu tipu de servu (robu), facundu-se asemenea omeniloru. Si aflandu-se cu intipuirea ca omulu, s'a umilitu pre sine, facundu-se ascultatoriu pana la morte, la morte de cruce!*“ (Filip II. 5—8). Tota viet'i'a lui fu unu secretu (taina) sublimu alu lapedarii de sine: Elu érá Ddieu si s'a facutu omu, Domnu si a luatu tipu de sclavu; elu érá intielectiunea perfepta si a imbracatu adese modesti'a unui pruncu; alu lui fu pamentulu, si remase fora avere; elu érá Fiulu celui Prea inaltu si a suferitu se se numesca fiulu lui Josifu; elu ins'asi santi'a, se lasá a fi prinsu de cei foradelege; elu Judecatoriulu lumii, ascultá de la unu omu judecat'a sa de morte; elu se poté aperá in contr'a incriminariloru nedrepte si batjocuriloru neomenose ale inamiciloru sei, dara tacea ca unu mnelu nevinovatu, ce se aduce spre junghiare. — Elu a fostu Domnulu glorificatiunii si a voitu se mora cu morte de osenda. Pre cine nu va pune in mirare acést'a abnegare necontenita a Fiului lui Ddieu! Si ore prea multu pretinde de la noi acestu Mantuitoriu, care s'a umilitu asiá aduncu pentru noi, candu ne demanda abnegare? Ba; cá-ci elu cere abnegarea sumetiei nostre, spre carea avemu asiá pucina cauza; abnegarea ambitiunii, egoismului, care ne insiela asiá dorerosu; abnegarea lenevirii, care omora trupulu si adorme spiretulu nostru in trandavia periculosa; abnegarea resbunarii nostre, carea ucide in omu totu sentiulu bunu; abnegarea laconiei, carea abate mintea nostra de la zelulu dupa cautarea bunuriloru ceresci si eterne; abnegarea vointiei nostre, care de nu o vomu infrená de siguru ne duce in peritiune. — Se

ne fia noue ore prea multu acést'a abnegare, deca Cristosu ni-o împune, elu care ni-a datu esemplulu admirabile alu abnegarii maiestatii, poterii si avutiei sale. Intru adeveru nu! Si noi nu aflamu nici o minune intru ace'a, cà santii si martirii urmara acestui tipu alu lui Cristosu, voiosi plecandu-se mortii; inse e minune ace'a, cà noi nu voim a suportá nici o infrangere spiretuale si nici o patima a trupului, ci ne retragemu a aduce lui Cristosu sier'fa abnegarii nostre, macar cà respilat'a, ce ni este promisa pentru pucin'a dorere, ce produce abnegarea, e eterna.

Celu ce uresce sufletulu seu in lumea acést'a, adeca: care se lapeda de sine, acel'a in vietia vecinica lu-va pazi. O vietia fericita, eterna, Iubitiloru, ce cugetati, nu e demna ore de nesuinti'a neostenita a cresti-nului? Cugeta, o crestine! cà de câte ori abdici de staruintiele tale peccatose de atâte ori ti-castigi unu meritu nou pentru ceriu; de câte ori esercezi fapt'a umilintiei, de câte ori faci abrupere cumpetate in mancare si beutura spre infrenarea trupului teu, de câte ori ierti suferintiele vetermatorie, de câte ori contrastai ispiteloru peccatose, candu considerezi urmariile fericitorie, ce resulta din aceste; se fia ore sier'fa unei asemenea abnegari inca totu prea mare si grea? — Cu adeveratu nu potu negá, cumca costa taria si energia a resistá plocariloru sale si a abdice de datinele sale placute, dara aspiratiunea viua si ardiatoria dupa fericirea eterna va invinge tote greutatile, cà-ci: „*Socotescu, cà suferintiele temporiloru presinti nu sunt demne de a se compará cu marirea venitoria, carea va se se descopere catra noi.*“ (Rom. VIII. 18). Deci spre dobendirea vietiei eternu fericite se recere inca aici necontentita deprindere a abnegarii, cu carea iusisi santii suferira torture ingrozitorie, la a caroru amintire ni se imple sufletulu de frica si inspaimentare. — Abnegarea, iubittii mei, are pe lenga acestu scopu inaltu si alte folosuri inca in vietia acést'a. Ea are natur'a, cà se face prin sine ius'asi usiora si placuta, si anume cu atât'a mai usiora cu câtu e deprinderea mai desa. Chiaru acel'a, care prin esemplulu abnegarii sale nobili ni inspira o ura catra firea nostra stricata, voindu a ni dá recompensa pentru acestu sacrificiu micu alu nostru, ne chiama: „*Veniti catra mine toti cei osteniti si insarcinati; si eu ve voiu odini pre voi. Luati jugulu mieu asupra vostra, si veti invetiá de la mine; cà sum blandu si umilitu; si veti aflá odin'a sufleteloru costre; cà jugulu mieu este bunu, si sarcin'a mea usiora.*“ (Mat. XI. 28, 29). Trebuie dara ca abnegarea se fia dulce si usiora; si care a invetiatu si eserciatu acést'a si-a castigatu comora de odina si pace in sufletulu seu. Inse cum ve voiu convinge despre acést'a? Oh, inchipuiti-ve, iub. asc., tote acele neodine, ce cauzeza poftele neinfrunate; ingrigirile, cari tortureza pre celu lacomu: suferintiele sufletului, ce ajungu pre celu egoistu si ambitiosu; bolele in cari se restorna poft'a trupului si nesatiulu; acele rane, ce lovescu sumeti'a neindestulita; — si facisiu cu aceste inchipuiti-ve pre crestinulu resemnatu, care moscenesce pacea sufletului, cà-ci a invetiatu a-si stemperá foculu maniei, care e

indestulitu cu totulu, cà-ci nu se lasa a fi predomnitu de lacomia; care nu cunoosee amaretiunile unei ambitiuni vetemate, cà-ci este blandu și modestu; și su jugulu lucrurilor și ostenelelor sale nu perde voioși'a sa, cà-ci a invetiatu a suferi și a portá greutatele; care se indetulesce cu pucinu și nu se vaeta de asprimea sortii, pentruca elu nu e sclayulu sentiuriloru sale; carele și in sortea vitrega remane asemenea curagiosu, cà-ci elu s'a resemnatu scutului divinu. Inchipuiti-ve tote aceste și alte rezultate favorabili ale abnegarii și eta-ve fruptele ei inca in vietii'a de acum. Și se vedeti, nu sunt aceste frupte placute și dulci? Indetulirea, pacea, repausulu sufletului, cutezarea și constanti'a in tote nefericirile, au nu sunt aceste totu atâte caractere de perfeptiune, ce si-castiga omulu in lupt'a vietiei? Și in posesiunea acestoru virtuti pre densulu prisosinti'a și fericirea nu lu ingamfa, nu-lu face selavu intru cele pamentene, și din contra lips'a și nefericirea nu lu-intristeza și nu lu-infrange; elu nu pica in ispita și sufletulu lui e totu deun'a asiá tare, a nu desperá.

Eca, vediuramu, iub. asc., cum aduce crestinului roduri și folosuri inca in lumea acést'a lapedarea de sine; ea in urmarea acestor'a nu e mai multu greutate, ci o adeverata gratia ceresa, careca usioreza și da vietia. „*Jugulu micu e dulce și sarcin'a mea usiora.*“ Lucrati dara, osteniti și ve castigati acésta virtute frumoasa. Uriti totu ce strica acésta virtute; — uriti sufletulu vostru in lumea acést'a, adeca uriti imboldirile viclene ale sentiului, ale carni, cà-ci de veti urí aceste, veti pazi, veti pastrá sufletulu vostru pentru vietii'a etera, carea se ni-o dee Ddiu. Amin.

Dominec'a a XVIII. dupa S. Rosale.

Predica

(din scriptele repausatului **Luc'a Popu Munténu**).

Despre lene.

„Invetiatoriule! tota noptea ne-amu truditu și nimic'a n'am prinsu. . . Si a disu Isusu catra Simonu: — Nu te teme, cà de acum vei vená omeni.“ (Luc. V. 5, 10).

Profetulu Abacucu (c. I.) asiá a disu de demultu catra Ddiu: „*Vei face pre omeni ca și pescii marii.*“ Și acést'a o a intaritu D. Cristosu in S. Evangelia de astadi; cà-ci numindu pre pescariulu Petru venatoriu de omeni, pre omeni i numesce pesci. Și cu dreptu, pentruca precum se naseu, crescu și se immultiescu pescii in ap'a firesca, asiá ne nascemu și noi omenii a dou'a ora prin ap'a Stului Botezu; precum se porta pescii prin valurile marii in susu și in giosu, asiá notâmu și noi prin valurile lumii acesteia, unii prin necasuri, amaretiuni, fomete, seracia și lipse intr'o parte, éra altii prin dulcetiele și desfetarile lumii intr'alta parte; și precum sunt pescii de multe plese și au deschilinite insusiri, chiaru asiá și omenii.

Inse, iubirii mei! dorere în nimic'a nu asemenămă mai tare pesciloră decătă în ace'a, că, precum dăce Polibiu: „*Pescii cei mai mari înghitescă pre cei mai mici*“ (XV. hist.); și precum dăce S. Vasiliu: „*Partea cea mai mare a pesciloră se înghitescă unulu pre altulu, și celă mai mică e mănecărea celui mai mare, și de se întemăplă că și pre acest'a se lu-înghitescă altulu mai mare, atuncă amendoi de odată întră în pântecelă pescelă celă de pe urmă.*“ (Omil. VII.). Au nu facemă și noi asiderea, creștiniloră! cāndă prin multe uneltiri, prin rapirea avutiiloră și mosiiloră nu număi ruinămă pre deapropelă nostră cî lu-măi omorimă și lu-înghitimă. Oh amără, și „*văi celă ce șiefuescă, au nu și pre tine te voră șiefui?*!“ (Isaia XXXIII.). — Imperatî'a și tote avutiile Asirieniloră le luăra Babilonienă, de lă acestă le mănecăra Persă și Medă, de lă acestă le rapiră Grecă, de lă Greă le luăra Romăni, de lă Romăni le rapiră alte gîntă barbăre: gotă, vandăli, alăni, longobărdă, de lă acestă ăra altă. — „*Cine poftescă moșă, au nu prin mōrtelă altă'a poftescă? cine poftescă dobendă au nu prin dăun'a altă'a poftescă? cătă de multă voiescă se se năltică prin micșiorărea altor'a! cum se ruină ună pre altă, și cară cum potă se mănecă! . . . și cāndă mănecă ună pescă pre celă mai mică, și pre densulă lu-măncă altulu mai mare*“ dăce S. Augustin. Și pre noi, creștiniloră, cară asuprimă unulu pre altulu, cară mănecămă sudoră și agonisel'a altă'a, — cătă de curundă mōrtelă, cară e aproape, ne vă mănecă pre noi! Pescă înnotă și se mīscă a lenelă prin apă ne lucrăndă nimică; și noi asemene ne tereimă trāndăvindă, și nu lucrămă nimică. . . . N'ău facută inse asiă SS. Apostolă, nu a facută asiă S. Petră, cî dîu'a și noptelă s'ă trudită și s'ă ostenită întră prindereă pesciloră nu număi că pescăriă cî și că principele apostoliloră; și ăra cătă a asudătu, cătă a ostenită întră venărea omeniloră! cătă rezultăte miraculose a secerătu! — număi într'ă dî, dăce S. Luca (Făpt. II.), lă Rosăle începundă a vestî în publică pre Cristosă, a întorsă treă mîi de omenă lă credință dreptă.

Se luămă și noi îndemnă din esemplulă S. Petră, cē ni arătă S. Evāngelă de astădă și se lucrămă neîncetătu că și densulă, cā de nu vomă lucră, ne vomă numă lenesă; ăra cē pecătu mare e lenelă, ve voiă arătă astădă, — deci ve rogă petrecetă cū atentiune cuvintele mōlc.

Bine a disă întieptulă Senec'a: „*O parte mare a vietici trece făcundă reu, cē mai mare nefăcundă nimică, și totă cēalaltă făcundă orecc.*“ (I. Ep. 1 lă Lucil.). Domitîană, imperătu romăniloră, atuncă, cāndă ar fi trebuită se se ocupe neîncetătu de fericireă supusiloră sei și se lucră pentru binele comună, tocmai atuncă, dăce Svetoniu, elă se deprindeă în totă dîu'a ore întegre cū prindereă musceloră, pre cară le ucideă, întiepandă-le cū lanceă în părete, pănecă și densulă fu ucisă. Altă imperătu, cū numele Heliogăbală, mādă, că se se cāute și se se culegă totă pāinginiă din Romă și se se mesore, că se vedă cătă greutate de pāingini vă potă culegă totă poporulă romănu? . . . Esemple

rosinoase aceste! Inse dorere chiaru asiá petrecu diintre noi multi omeni moritori tempulu scumpu in locti de cu agonisire sirguintiosa (deliginte), cu nimicuri, cu leneviri si cu desfrenari, prindiendu musce si paingeni. Si ce e mai tristu si dorerosu se intempla atunci, candu chiaru acei'a, cari stau in capulu trebeloru, cari su-chiamati a portá si a conduce pre altii, candu unii ca acestia dau esemplu de molesia si trandavia, si asiá strica pre toti cei alalti, cari ascepta de la densii indemnu bunu, cá-ci, dupa dicerea antica a greciloru: „*de la capu se impute pescele*“; asiá tote tieretele, cetatile, orasierele si satele, aterrandu de la conducatorii loru, deca voru fi acestia bunii, lucratori, devoti, totu poporulu va fi asiá, éra decumva acesteia voru fi rei si lenesi, ca si unu capu slabu, voru casioná putredine totu trupulu. De unde imperatulu Carolu V., candu merse in tier'a sa, se se nite pucintelu, in totu orasiulu si satulu cautá la aceste trei: la orariu (orologiu, ceasu), la baserica, la strate (ulitie); si din aceste cunoscea cátu de diliginti si lucratori séu cátu de moletici si lenesi sunt locuitorii? Si lenga aceste mai cercá si alte trei lucruri: cine e antiste (jude, conducatoriu)? cine e pastoriu? cine invetiatoria? — (Corn. a lap. in Isaiam III.). Ferico de comunitatea, unde conducatoriulu, preotulu si invetiatoriulu ambla mana in mana, in armonia si in concordia, aratandu, invetiandu, indemnandu si spriginindu unulu pre altulu si pre poporu: si éra vai, de trei ori vai! de acestia si de comunitate atunci candu neintielegerea blastemata séu trandavi'a i face de se intorce poporulu cu gretia de catra densii! . . .

Se te intrebn leniosule! pentru ce te-ai nascuta pe lume? Se ti-spunu eu: Te ai nascuta ca se lucrezi in vi'a Domnului. Pre Adamu, stramosiulu nostru la pusu Ddienu in raiu „*ca se lucreze si se grigesca de elu.*“ (Genes. II.). Adamu a fostu regele pamentulu si Domnulu paradisiulu, totusi i mandá Ddienu se lucreze. Dreptu a graitu dara Alexandru marele imperatoriu, cá: „*E lucru imperatescu a lucrá, inse e lucru prostescu a se dá lenevirii si desmierdariloru.*“ Odiniora infruntara pre Alfonsu, regele Aragoniei, cá pentruce lucra cu manele sale? Elu response: „*Ore insedaru se fia datu Ddienu si natur'a regiloru mane?*“ (Panorm. II.). — Ddienu a mandatu lui Adamu si urmatoriloru sei intru pedeps'a peccatulu: „*Blastematu se fia pamentulu in lucrarea ta . . . in sudorea faciei tale vei manca panca ta*“; inse acésta sentintia nu numai cá n'a fostu spre osend'a omenimii, ci din contra ea deveni se fia binefacere pentru natur'a omenesca; sudorile lucrulu si trudei au ajunsu se fia roua blanda pe campulu arsu alu esistintiei (traiu) nostre „*Omulu se nasce spre lucrare ca si paserea spre sboratu.*“ (Jov. V.). Si precum a datu Ddienu paseriloru aripe se sbore, asiá a datu omulu mane se lucre. Vai va fi in diu'a judecatei de acéla, care le scie aceste, si nu le face. Pentruca, dice S. Vasiliu „*Ddienu, care ni-a datu destula putere, se lucrámu, in diu'a judecatei va cere de la noi lucrarea si sporulu.*“ (Fus. reg. XXVII.).

Uita-te. sî vedi, leniosule! in giuru de tine, in natura; pe pamentu, in ape, pe ceriu, in aeru: tote se misca tote lucra necontenitu. Lasa fapturele poternice din natura, ma cauta la lucrulu furnicei sî ti-ascende faci'a de rosine „*Du-te la furnica, o lenesiule!* dice intieleptulu Salomonu, *sî cauta la cãlile ei, sî invetia inticleptiune; la furnica, carea fora conducatori, invetiatori sî poruncilora, si-gata ver'a nutretiulu seu, sî si-aduna la secerisiu, ce se mance.*“ (Prov. VI. 6—9) — „*Du-te la albina sî invetia, cãtu e de lucratoria; sî catu e lucrarea de onorabile.*“ (Ald. vad. cod.). — Du-te lenesiule sî invetia a lucrã! „*Pana candu vei dormi? candu te vei scolã din somnulu teu? Pucinu vei cucãi, pucinu vei dormitã, vei pune man'a ta se atipii unu picuti; sî ẽca vine ca unu caletoriu lips'a, sî ca unu barbatu intrarmatu seraci'a. Dara de nu vei fi lenesi, va resari sub mande tale ca unu isvoru secerisiulu sî seraci'a departe va fugi de tine.*“ (Prov. VI. 9—12). Va veni lip'a, va veni seraci'a, lenesiule, sî ti-va luã tote din cas'a ta, sî nu vei avẽ casa nici mesa, ti-vei vende pamenturile tale; apoi nu vei avẽ ce imbracã nici ce mancã. — „*Celu ce nu lucra se nu mance.*“ (II. Tes. III.). dice S. Ap. Paulu.

Lenea e nu numai respitori'a averii, ei sî stricatoria sanetatii. Intieleptulu Iocratu dice: „*Douc lucruri intarescu sanetatea: cumpetulu in mancare sî lucrarea.*“ (VI. Epid.); adeca nesatinlu (sî lenea sunt cele mai drepte cãli a ajunge la cãrgi'a de cersitorin sî la gropa. Cine e dedatu buibarici pantecelei sî lenei si-pierde sanetatea. Cei ce stau multu sî lenevescu pierdu tota virtosi'a vietiei. Fierulu sî metalele ruginescu sî se strica, deca nu se folosescu. Si pentru ce sunt mai sanetosi, mai vertosi, mai rumeni sî mai voiosi omenii, cari luca la campu, sapa, secera, cosescu, decãtu acci ce siedu sî pururea odinescu? pentru ce? Pentruca „*lenea e immormentarea omului de viu*“, dice Temistocle.

Lenea aduce coruptiune sufletului, pentruca ea e man'a a loru multe pecate: „*Lenevirea a invetiatu spre multe rele*“ pre omu (Ecl. XXXIII. 29). — „*Cã precum pamentulu, care nu e cuprinsu cu semenature, produce multe maracine, asiã sî sufletulu de cãte ori nu are se deplinescu lucruri de lipsa, dorindu totusi a face cev'a, se da spre lucruri rele.*“ (Jon. gura d. a. om. VII. 2 la Cor.) Si altu parinte dice: „*precum se face ap'a necurgatoria, ce putrediescu in grope, netrebuta spre folosulu omeniloru, sî se imple de insecte (jivine mice) veninose sî daunose, asiã sî trupulu celui plinu de lene mercu devine pred'a desmierdatiuniloru sî patimeloru trupesci.*“ (B. Laur. Just. de perf. IX.). Si cum va potẽ locui in asiã trupu uritu sî depravatu unu sufletu frumosu? — Regele Davidu, panace erã ocupatu cu ostiri, fu liberu de tote desfrenarile sî vanitatile; inse cum se dede lenii, indata fu spurcatu de coruptiune. Intieleptulu Salomonu, panace fu ocupatu cu edificarea templulu maretiu din Ierusalimu, cu guvernarea intielepta sî cu fericirea poporului seu, pana atunci nu peatui, inse cum se lasã in braciele molatice ale

lenevirii, devení sclavulu muieriloru pagane, cari abatura anim'a lui de la Ddiu, sí lu fecera se se inchine idoliloru, lu-facera din intieleptulu intieleptiloru nebunulu nebuniloru. Samsonu, panace se ostiá cu Filistenii, erá neinvinsu, inse indata ce se lasá la sinulu Delilei, unei femeie perfide, pierdú vigorea sí tari'a sí fú prinsu. — Omulu leniosu e perin'a diavolului.

In fine; Crestiniloru, leniosulu pierde tempulu, acestu tesauru mai scumpu, ce s'a datu omenimii, prin care se se fericesca. „*Deci dara pana mai avemu tempu, se facemu bine totororu*“ (Gal. VI. 10) díce S. Apost. Pavelu; cá-ci „*e scurtu cursulu acestei vietie. Titu Vespasianu, aducundu-si aminte intr'o nopte tardíu, cá in díu'a premersa nu a facutu nimenui vre unu bine, chiamá pre amicii sei sí li díse: Astadi am pierdutu o dí! — Éra noi nici nu socotimu, cá perdemu díle multe un'a dupa alt'a, despre cari vomu dá socota in díu'a judecatei*“ (C. VI. la Gal.); aceste sunt cuvintele Parintelui Jeronimu. Trecu anii vietiei nostre; trece tempulu, sí noi nu lu scimu pretíu: „*Tu dormi, díce S. Ambrosiu, sí tempulu teu ambla.*“ Tote poporele, tote natiunile, chiaru sí cele mai barbare cunosceau reutatea sí stricatiunea lenii, sí au cercatu totu deun'a prin legi aspre a o desradeciná din animele poporeloru. Asiá aduse Draconu, regele Bitiniei lege, ca toti cei ce traiescu trandavindu se se omora cu petre, afora de prunci sí betrani, cari nu sunt capaci de a lucrá. Egiptenii pentru ace'a redicara acele piramidi miraculose, ce se vedu sí astadi cu admirare pe desierturile africe, ca se nu se lenevesca poporulu (Plin. XVI. 12); sí Amase, regele loru aduse lege, ca totu omulu se fia datoriu in totu anulu o aratá mai mariloru tieriei, cu ce miediloce, cu ce lucru traiesce? sí cine nu va face acést'a, séu nu va poté aratá, cá traiesce prin lucru onestu, se se ucida (Herodot II.). Acésta lege o imprumutá de la densii sí Solonu, sí o prescrise Atenianiloru (Plut. in Solone); acésta lege o tienura sí Florentinii, locuitorii din Etruria (Sabel. VI. 1); cu unu cuventu tote gintile considerau pre cei leniosi ca pre o ciurma, ce sbiciuc societatea, sí séu i eschideau din sinulu loru séu i omoriau séu i condamnau la galie.

„*Numai unica ácea tiera se pote díce cu adáveratu fericita, ve graiescu acum cu imper. Marcu Aureliu, unde fiacare traiesce din lucrulu seu propriu, sí nimene nu se sustiene din lucrulu sí sudorea altuia.*“ — Oh rosínati-ve, leniosiloru! sí deca nu luati esemplu bunu de la crestini, iuatí barem de la pagani. — Locuitorii din Chin'a (P. Jaricus IV. 20. 3) nu lasa pre nimene se pauzeze sí se lenevesca. La densii nu sunt atátia seraci, cari se cera elemosina la drumuri, séu la usiele basericeloru, séu prin terguri, séu pe aiurea, ca sí la noi; ci toti trebue se lucre cev'a, fia orbi, fia schiopi, fia cái, fia ologi. Pre orbii loru i facu se lucre cu manele pe la mori séu la maestrie (manufacture), asemene pre cei schiopi; pre cei fora mane i invetia a scrie cu pitiorulu; asiá toti afla ocupatiunea loru, toti se facu folositori, sí tier'a loru e scutita de lepr'a lenesiloru. Eca asiá

lucra aceste popore pagane, și pre noi ne facu se rosimu de trandavi'a noastră. Urmati-le, ve rogu, urmati-le lor. Nu perdeti tempulu insedaru. Lucrati, ve agonisiti nutrimentu trupului, și nu uitati a ve castigá și nutrimentu mintii vestre. Invetiati, oh invetiati lucruri folositorie, de voiti se fiti fericiti, de voiti se traiti! Cautati, iubirii mei, in giurulu vostru, și vedeti alte popore, cum se silescu in lucrul, in invetiature, in sciintie. — Panacandu se fia la vetrele nostre totu seracia? panacandu in mintile nostre totu intunerecu? Candu ne va resari și noue lumin'a?! Lucrati neincetatu in vi'a Domnului, că Domnulu vi-a datu campia larga, mosia multa de lucratu. Nu ascundeti acolo talantulu, ce elu vi-a incredintiatu, ci sapatu, sapatu și veti aflá comore, că-ci sunt ascunsi acolo multi talanti. Nu întârdiareti, că tempulu e scurtu și se apropia capetulu. Și deca vomu perfi trandavi și misiei, ne va judecă lumea spre batjocura, éra in vietii eterna ne va judecă Mantuitoriulu, acelu ce a lucratu atâtu de multu pentru noi, spre osenda. Lucrati și ve rogati, se ne dee Ddiu potere aci pe pamentu, éra in ceriu se ne impartasiesca de vietii eterna fericita. Amin.

Dominec'a a XIX. dupa S. Rosale.

Predica

(din scriptele repausatului **Luc'a Popu Munténu**).

Despre ucidere.

„Iubiti pre inimizii vestri.“ (Luc'a VI. 27).

Temeiulu totororu oblegatiuniloru, ce le avemu catra deapropetele nostru e: se iubimu pre deapropetele ca pre noi insine. Acést'a ne demanda Ddiu in multe locuri ale Stei Scripture (Lev. XIX. 18, Mat. XIX. 19. Marc. XII. 31, Luc. X. 27, Rom. XIII. 8, Gal. V. 14, Jac. II. 18). Si acést'a e detorintia forte mare, că-ci dice Scriptur'a: *A iubi pre deapropetele ca pre sine insusi mai multu este decâtu tote arderile și sierfele.*“ (Marc. XII. 33). Acésta iubire e trebuintiosa, că fora dens'a nici iubirea catra Ddiu nu e posibil: *„Că precum nici sufletulu fora de-trupu, nici érași trupulu fora de sufletu nu are nume de omu, astfelu nici iubirea catra Ddiu nu se pote numi iubire, de nu are de socia iubirea catra deapropetele*“, graesce S. Joanu Damasc. (I. Par. XVIII.); pentru ace'a scrie invetiachelulu iubit: *„De va dice cinev'a: iubescu pre Ddiu; éra pre frate-seu lu-uresce, e mintiuosulu; că-ci celu ce nu iubescu pre deapropetele seu, pre care lu-vede, pre Ddiu, pre care nu lu-vede, cum pote se lu-iubescul?!”* — Trebuie dara, iubirii mei, se iubimu pre deapropetele nostru, adeca pre totu omulu, fora deschilinare de rangulu, de stare, de etate și de afinitate; ne demanda D. Cristosu in S. Evangelia de astadi:

„se iubim pre inimizii nostri; se facemu bine celoru ce ne urescu pre noi; se dăm imprumutu, nimic'a sperandu; se fimu indurati la su-fletu; se binecuventăm pre cei ce ne facu noue necasu.“ (Luc. VI. sp.). Se intempinăm, se indireptăm, se ajutorăm pre deapropetele nostru cu iubire: „Nu trebue a-lu infruntá sí a-lu ride, ci a-lu îndemnă; sí nu a-lu apesá, ci a-lu redicá; nici a-lu ocari cu mundria, ci a-lu indreptá cu amore; nu trebue se ti resbuni ca asupr'a unui alianu sí inimicu, ci ca unu doftoru se i puni lécuri folositorie.“ (Joanu gura de auru XXIV. la Mat.). Se nu lu aducemu in retecire cu mintiuna faciarica, se nu lu inuibăm la fapte rele sí la sandaluri. Se nu instrainăm averea sa, ce si-a castigatu pe drepta cale ostenindu sí asudandu; se nu vetemăm onorea sa sí se nu maculăm numele seu bunu.

Inse lub. Cr.! intre tote peccatele, ce sunt contrarie iubirii catra deapropetele, nu e nici unulu mai mare sí mai cumplitu ca sí peccatulu de morte alu uciderii. Despre acestu peccatu ingrozitoriu ve voiu cuventá astadi; deci ve rogu fiti cu atentiune.

Alu cincelea mandatu alu lui Ddiu e: „Se nu ucidi!“ (Esír. XX. 13). Uciderea se numesce in S. Scriptura *peccatu diavolescu* (Joan. VIII. 44, 41), éra ucidatorii *fii diavolului*, càci acestia, portendu in veci macul'a de sange nestersa pe fruntea sí stigm'a decaderii in anim'a loru, se tevelesen de apururea in iadu; pentru cà de aru sí scapá de tota alta pedepsa lumesca, de acelu iadu, ce se aprinde in anim'a loru, in cuno-scinti'a loru interna, nu scapa nice candu, ci ca sí Cainu fuge de ins'asi umbr'a sa, sí se inspaimenta la tota miscarea, la tota clatinarea frundie-loru, parendu-i cà acum, acum aude zuruindu in urm'a sa spat'a, ce vine se iee resbunare (Gen. IV. 14); cà-ci sufletulu celui ucisu cere pedepsa de la Ddiu asupra ucidatorului (Apoc.). Pentru ace'a diceau Intie-leptii de demultu, cà sufletulu omului ucisu nu da pace ucigasiului nici diu'a nici noptea, ci ambla in totu loculu impreuna cu elu, sí neincetatu lu-tortura cu amintirea uciderii.

Ascultati esemple infioratorie. Teodoricu, regele gotiloru ucise pre nevinovatulu Simacu sí Boetiu. Nu peste multu cainti'a turburá prin vocea consciintiei anim'a sa. La unu prandiu i se puse unu capu mare de pesce pe mesa. Cum se uitá la densulu, i se parú cà vede ca-pulu uuui'a dintre cei ucisi de man'a sa tiranica. De odata se ingrozí, incepù a tremurá, sí picandu pe patu, indata sí morí. (Bar. An. 526, Num. 26 ex Proc.).

Plutarcu (de sera num. vind.) scrie, cumca unu teneru cu numelu Besu, omori in ascunsu pre tata-seu. Nimene afora de Ddiu nu sciea despre fapt'a sa cumplita, inse totusi nu remase nedescoperita inaintea omeniloru, cà-ci, lucru miraculosu: rondunelele se adunau in sírede sí veniau sborandu sí tipindu pe lenga tenerulu paricidu, caruia i se parea, cà in totu ciripitululu aude o incusa asupr'a sa: tu esci asasinulu parintelui teu! — In urma, impinsu de remuscarea consciintiei se predede in manele

judeciloru. — Serie mai departe Plutarcu, că Pausania, omorindu o feta, diu'a și noptea i pariá, că vede spiretulu ei, insocindu-lu și strigandu-i cu groza in urechia: Se stai la judecata! panace in urma petrunsu de spaima in sufletulu seu — mori. Imperatulul Nerone, omorindu pre ins'asi man'a sa, o vedea pre cum serie Svetoniu, necontentitu venindu spre densulu și batendu-lu cu sbiciu de focu. Filipu, regele macedonu, suferi suplicie cumplite de la umbr'a fiului seu Demetriu, pre carele elu l'a ucisu (Liviú XL.). Scrietoriulu Cromeru ne spune, că regele polonu Popielu omorise multi barbati mari și cetatieni loiali prin veninu. Și eca ce sunt călile provedintiei, din cadavrele ucisiloru se nascú o multime atátu de mare de sioreci, cătu nici o putere nu i putea respici; nici chiaru ostasimea regesca nu i potú opri se nu intre in palatulu regelui, unde navalindu spre densulu, dimpreuna cu socia și prunci lumancara. Inchipuiti-ve in ce stare se va fi aflatu consciintia acestoru omeni scelerosi, despre cari ve vorbii. Căta remuscare, căta neodina, căta tortura și căta spaima in sufletulu loru. Aceste le avú inaintea ochiloru senatulu poporului romanu, candu cercá se afle pre asasinulu renumitului Cleliu. In noptea candu s'a intemplatú omorulu nu erá nimene altulu in casa decátu elu cu fiii sei; deci pusera vin'a pre acesti'a. Inse intielegundu senatulu, că acei ce intrara mai de demanetia in casa aflara pre fii dormindu linisciti: „*a judecatu, că dupa legea naturei nu se pote se fia potutu aflá odina pe ranele și sangele parintelui ucisu*“ (Val. VIII. C. I. 13), ci din contra ucigasiulu nu cunosce somnulu nu cunosce unu minutu de pace, și de o resuflare, de unu suspinu alu seu tresare spariatu.

Legea firii ne invetia: se nu facemu altor'a ace'a ce nu voimu se ne faca noue altii. Ma deca cunosce omulu vr'unu bine alu seu, ce se teme mai tare a-lu perde, acell'a e vietia; alipirea catra vietia se reveleza și in instinctulu animaleloru. „*Omulu e gat'a a perde tote, numai se si-tiena vietia.*“ (Job. II. IV.). — Legea firii ne demanda se nu ucidemu. Acestu mandatu l'a revelatu Ddiu in legea lui Moise, oprindu: „*se nu ucidi!*“ și a descoperitu și pedepsele aspre ale ucidatoriloru. — Indata dupa diluviu (potopu), ca se nu se invetie omenii la sange, ci se se infiore de versarea lui, mandá Ddiu: „*sange nimene se nu mance*“ (Gen. IX. 4, 5) și mandá, ca orice omu, orice animalu, care versa sangele altui'a se suferu asemene, pentruca omulu e tipulu lui Ddiu (ibid. 6); mandá, ca se omora pre ucidatoriu fora nici o misericordia (Num. XXXV. 16, 17). Numai celu ucidatoriu fora voia a scapatu in asilulu basericeii (Esír. XXI. 13), éra pre ucidatoriulu viclenu nu l'a suferitu Ddiu, ci a demandatu, „*ca se se smulga de la altariulu lui, și se mora*“ (ibid. 14).

Cine va poté insirá tote acele esemple de pedepsa, prin cari a voitu se arate Ddiu, cătu i este uciderea de urita și cătu o urgisesce. — Pre regele Acavu și pre muierea sa Jezabel i au sfasiatu canii și i-au mancatu, pentruca omorira pre Nabot (III. Reg. XXI.); ma n'a fostu destulu, ci pentru acestu pecatu alu uciderii fura stirpите tote sementiele

lui Acavu (IV. Reg. X. 7). — Davidu ucise pre Uria, sî ce urmari funeste avù acestu omoru! Nu numai fiii lui Davidu fura ucisi, ei pana mai fú remasîtia din genulu seu, intre densii fú continua versare de sange (II. Reg. XII, 10). — Ddieu a dîsu prin profetulu Amos, cã tote peccatele va iertá Damascului, dara acelu unulu nici de cum nu lu va rebdá, cã a omoritu cu atát'a crudîme pre Galaad. (Amos. I. 3).

In legea noua promite Ddieu pedepsa cu multu mai mare sî mai ingrozitoria ucidatoriloru. Cã dice: *Nici unu ucidatoriu nu are victi'a eterna* (I. Joanu III. 15); nu sunt destule pedepsele lumesci pentru ucigasiu, ei se va eschide din imperati'a ceriului, sî se va aruncá in foculu eternu, in iadu. Cã dupace s'a facutu Ddieu omu, sî ne-a adoptatu pre noi de fiii sei, sî ne-a facutu temple viue sî santite prin S. Botezu, ucidera acuma e pecatu cu multu mai mare, e sacrilegiu infioratoriu. Deca a omoritu Gedeonu cu crudîme pre regii Mediei, pentru resbunarea consangeniloru sei, deca a omoritu Joabu pre Abneru, pentruca acest'a omorise pre Asael afinulu seu, cum va poté suferi Ddieu pecatulu acelu'i'a, care omore pre fiii sei, sî ruina templele sale!?

Nu intielegu aci pedepsele de morte, cu cari sterge societatea omenesca din sinulu seu pre acei membri, cari s'au conjuratu in contra esistintiei ei. Nu intielegu omoririle, ce se facu in lupta cu inamiculu patriei; nu acea omorire ce o face cinev'a, candu contrariulu nu l'a lasatu se alega alte miediloce; ci intielegu omorirea, ce o face cinev'a cu cugetu dusmanosu, ori de dobenda ori de resbunare. Intre ucideri se socotesce sî acea fapta infama, candu cutare femeia ori singura, ori prin altii se aduce in statulu de a lapedá embrionulu (prunculu) nascundu. „*Sî cine dà sî cine ie erburi omoritorie de pantece, sunt omoritori de omeni*“ dîce conciliulu de la Trul'a (con. LI.).

Cumplitu lucru e ucidera. In totu trupulu ne ingrozimu sî unu fiuru cuprinde sufletulu nostru, candu cugetámu la ea. O spaima sacra a retienutu totu deun'a pre omeni de la acésta fapta. Totu deun'a s'au cutremuratu de câte ori au statu se strice acestu lucru miraculosu alu lui Ddieu, acestu capu de opera alu creatiunii; fia chiaru a-lu stricá cu dreptulu prin judecata. — Asiá domnitorii sî judecatorii cei mai multi se infiorau de câte ori aduceau asupra facatoriloru de rele sentinti'a de morte. Unii, precum fece sî imperatulu Vespasianu, plangeau, candu vedeau supliciele (chinurile) celoru osenditi spre morte (Sveton.) se ingroziau, candu trebuiau se subscrie sentinti'a, ca sî imperatulu Nerone, pana erá inca teneru sî anim'a lui necorupta, strigá: „*Oh cum asi vre se nu sciu scrie!*“ Alti judecatori se plangeau sî lamentau, cã de ce nu s'au facutu archierei, ori preoti, cari nu se amesteca in lucruri ca aceste, ca sî blandulu imperatu Titu. Renumitul cetatianu din Atena, Pericle, candu jacea acum pe patulu mortii, audí pre amicii sei sioptindu in giurulu seu: ce ostasiu mare a fostu densulu sî ce cetatianu bunu, sî ce omu intielectu! elu i reflectá, aratandu-le, cã nu acele sunt, ce lu mangaiá pre

densulu acum; dicundu: „*Intre tote faptele mele nici un'a nu e mai mare de câtu ace'a, cà pentru mine nimene nu s'a imbracatu in vestmentu negru.*“ (Plut.). Imperatulu Teodosiu la svatulu binevoitoriloru sei, cà se si-resbune asupr'a inimiciloru sei si se i pedepsesca cu morte, respunse: „*Ne cum se omoru pre cinev'a, ci de ar fi cu potintia si pre cei morti i-asi invidá*“ (Socrat. VII. 27).

Asiá, asiá, Crestiniloru! s'au ingrozitu omenii mari si atunci, candu dupa lege trebuiau se omora pre cinev'a.

Me intoreu dara catra voi si ve rogu: impliniti mandatele lui Ddiu; iubiti nu numai pre consangeni, pre amicii, pre binevoitorii vostri, ci si pre inimici, cà „*de iubiti pre cei ce ve iubescu pre voi, ce meritu aveti?*“ (Luc'a VI. 32). Feriti-ve de tote pecatele, ce sunt in contradicere cu iubirea deapropelui. Nu mai affu delipsa ave amintí mandatulu „*se nu ucideti!*“ cà-ci nu cutezu a crede, cà cutareva se si gandesca la acésta fapta de urgisire suprema. Inse ace'a nu faceti se luati de la deapropelu vostru, ce nu i poteti dá. „*Si prceum voiti ca se ve face voue omenii, si voi faceti loru asisderea.*“ (Luc'a VI. 31). Ca asiá implinindu tote mandatele lui Ddiu, se ne facemu partasi de fericirea adeverata, de bunetatile eterne intru imperati'a ceriurilor. Amin.

Predice ocazionali.

Cuventare funebre

la ingroparea neuitatului Mitropolitu

Ales. Sterea-Siulutiu,

in 10. Septembrie 1867.

(Compusa si rostita de **Elia Vlassa**, canonicu in Blasiu).

„Stricatu-s'a bucuri'a animei nostre, intorsu-s'a intru plangere, — caditu'a cunun'a capului nostru, si vai noue! . . . Pentru acést'a s'a facutu dorere; intristata este anim'a nostra, pentru acést'a s'a intunecatú ochii nostrii. (Eremia V. 15, 17).

Deca aruncu o cautatura rapede spre bolt'a Ceriului, si vedu minunat'a constelatiune, miliardele de globuri ceresci in maiestatic'a loru splendore, ochii-mi admira frumseti'a si marirea loru, éra anim'a-mi plina de

pietate adora atotpotintî'a și întieptiunea Plasnuitorului și Facatorului lor! și desî nu pot cuprinde cu mintea mea cea marginită, ce scopu a avutu întieptulu Ziditoriu în diversitatea acestoru trupuri ceresci? sum înse deplinu incredintiatu, că deca nimic'a în natura, cu atât'a mai pucinu pre acele nu le a facutu, nu le a potutu face fora causa indestulitoria, ci a vrutu, ca nu numai prin puterea cea atragatoria și respingatoria se se rotesca în giurulu sorelui, ci cu luminele și schimbarile lor se încurga desî în mesura mai mica ca sorele, se ajutore, și se înainteze scopulu Creatiunii. Acum deca vedemu atât'a varietate în trupurile ceresci miră-ne-vomu de diversitatea, ce o întimpinăm pe totu pasiulu în miliardele trupurilor pamentesci? miră ne-vomu de diversitatea, ce o vedemu în omeni, atâtu în privintî'a fisiognomiei, câtu și în privintî'a poterilor lor spiretuali și corporali? prin cari unii desî prea pucini, redicandu-se în cercurile cele mai nalte, ca și nescari Sori, pre ceialalti ca și pre nescari stelutie i facu se se inverte în giurulu lor, atragandu-i prin marimea și stralucirea faptelor lor, și respingandu-i prin slabitiunile și scaderile lor? Ba nu, prea demni Asc.! că-ci: operatiunile lumii fizice trebue se fia în consunantia cu operatiunile lumii morali. Colo sorele cu binefacatoriile sale radie lumineza, încaldiesce, cresce și nutresce totu ce e viu în natura; — aicea unu barbatu mare prin spiretulu seu, strabate ca și lumin'a în animele milioneloru, le entusiasmeza, misca, redica spre totu, ce e frumosu, nobile, dreptu și santu éra scaderile lor, ca nescari umbre remanu întiparite din generatiune în generatiune, și de nu alt'a, celu pucinu servescu partii celei mai bune și mai întiepte, ca exemple de încungiuratu. Ah! și deca acést'a asemanare cutezatoria se pote face în genere la tote poporele, cu câtu mai multu se pote specialminte la Romani, în ochii caror'a conducatorii trecu de omeni epocali, omeni tramisi de la Ddieu, pre cari i urmeza în vietia, și deca au corespunsu acceptarii lor, și prin fapte au datu espresiune aspiratiunilor lor, i plangu cu amaru dupa morte! Paginele Istoriei Basericeii nostre ne înfacisieza numele Epploru Inocentiu Cleinu, Gregor. Maioru și Ioane Bobu, — a Ieromanacului Sam. Cleinu și Protopopului Petr. Maioru, ca nume pline de stima, și veneratiune, la a caror'a amintire Romanii binesentitori și-descoperu capulu, precum și-lu descoperiá marele Newton candu aminteá numele lui Ddieu.

Dar acést'a serbatore mare, înse trista în Domnulu, la carea ne amu adunatu atâtu de numerosi, aceste facie triste, scaldate în lacrime, acést'a asistintia maretia îmbracata în doliu, aceste suspinuri dorerose și inadusite ale acelor'a, ce încungiura acestu tristu sieriu (catafalcu), ce sunt alta de câtu icon'a cea mai fidele a emotiunilor nostre de doliu și dorere pentru cea mai mare perdere, ce a potutu numai se ajunga în aceste împregiurari critice Baseric'a, Clerulu și Natiunea prin prea matur'a și fatalea morte a iubitului nostru Parinte Mitropolitu și Archi-Episcopu Alexandru Conte St. Siulutiin de Carpenisiu, care dupa unu morbu

scurtu înse greu de 6 zile în 7. Septembrie a. c. si-dede sufletulu în manele creaturii lui seu. Plângerea noastră e justa, că-ci crud'a sorte ne rapî din miediloculu nostru pre omulu transmis noue dela Ddieu, carei plangeri amare cum i amu puté dá mai viua espresiune decâtu prin loculu citatu: *Stricatu-s'a bucuri'a animei noastre, întorsu-s'a intru plângere; cadint'a cunun'a capului nostru, si vai noue . . . ! pentru acést'a s'a facutu dorere! intristata este anim'a nostra; pentru acést'a s'au întunecatu ochii nostrii. . .* În fine acestu conflusu inoposantu, ce e alt'a decâtu testimoniulu celu mai eclatantu, că: Romanii si-sciu pretiuî barbatii sei mari în vietia, si sciu a li dá tributulu stimei, recunoscintiei, si condorerii meritate dupa morte!!

Opiniunile omeniloru ce e dreptu sunt forte diverginti în privinti'a stimei, onorii si veneratiunii cuvenite barbatiloru mari; înse eruditiunea, amorea de Patria, de Baserica, Cleru si Natiune, zelulu celu ferbinte, cumpetatu prin întieptiune pastorale spre sustinerea si pastrarea vechieloru asiediaminte, institutiuni si usuri continue, secularie ale Patriei si Basericei, remase ca nesce relicuie sante dela parinti la fii din generatiune în generatiune, acurat'a împlinire a oficiului, la care prin celea preatinse se avantâ, storecu stima, veneratiune, si lacrimi chiaru si dela contrari.

Me voi încercâ prea demni ascultatori, pre câtu numai se pote de scurtu cu ocaziunea unei cuventari funebrali, a aratâ greu'a misiune a unui Archiereu romanu, si din unele trasuri scose din biografi'a fericitulu repausatu în Domnulu P. Mitropolitu a deduce si justificâ, că repausatulu a meritatu prin faptele sale, ca se lu respectâmu si venerâmu în vietia, si se lu plângemu dupa morte sa.

Nu incape nici o indoiela, că pentru unu barbatu mare si anumitu pentru unu Archiereu romanu se cere, ca se aiba cea mai intinsa eruditiune nu numai în sfer'a basericesca, ci si politica, că-ci sortea cea fatale a Romaniloru transilvani a vrutu, ca Archiereii loru, pe lenga sarcin'a cea grea a Episcopiei, carea si umeriloru angeresci inca este infricosiata, se mai stee si în capulu afaceriloru politice, natiunali. Canonele Basericei au scuturatu ce e dreptu, despre umerii pretiloru greutatile diregatorieloru incompatibili, destinulu înse, si starea politica cea precaria a Romaniloru transilvani voi ca: pe umerii Archiereiloru Romani se se descarce tote sarcinele basericesci si politice natiunali, ca unu feliu de recompensa pentru increderea, cu carea i a onoratu natiunea. Cine va negâ, că aicea nu se cere numai o eruditiune ordinaria, ci câtu se pote mai intinsa si solida; că-ci numai astfeliu se pote acceptâ ca ei se descepte pre cei amortiti, se întorca pre cei retediti, se lumineze pre cei întunecati, se nutresca cu lapte pre cei slabi, si cu pane virtuosa pre cei maturi. — Unu Archiereu romanu debe se unesca în person'a sa desemnatiunea lui Moise, barbatia lui Arone, întieptiunea lui Samuila si zelulu lui Elia Tesviténulu, ca se nu se îngrozosca de faci'a celoru poterici; ci ca si Moise se cuteze a spune celoru dela potere, că nu numai se nu îngreuneze pre Israilu, ci

se lu lase se esia din pamentulu serbitutii, nu numai se nu lu impedece, ci dupa putintia se i si inlesnesca calea catra pamentulu promisiunii, in care curge laptele egalitatii drepturiloru confesiunali, si mnerea perfecte egalitati, si a libertatii politice natiunali. Unu Archiereu romanu, ce e alta decatu unu corabieriu, carui'a Provedinti'a i a incredintiatu nu numai conducerea narii morali ei si politice natiunali a turmei sale. Compasulu dara, dupa care trebuie se se indirepte e unu studiu continuu si fatigosu nu numai intru sciintiele teologice, ci si a sciintieloru politice de statu, numai la compasulu acest'a pote ocoli scopulii cei periculosi din Oceanulu celu involburatu alu lumii morali si politice din dilele nostre.

Inse ca se nu imbrancesca archiereulu rom. sub acesta sarcina grea trebuie se fia insufletitu de cea mai ferbinte amore catra Patri'a, Baseric'a si Natiunea sa. Patria! Baserica, si Natiune! nume mari si sante! cine nu se va plecá inaintea voastra, ca inaintea unoru dieitati?! mamele nostre ne dederá viet'ia, dara voi ne sustieneti in sinulu vostru! candu reversati preste noi darurile vostre spiretuali si materiali, ve bucurati ca si mam'a cea dulce de fiulu seu celu vegetu, ce i suge pieptulu, si era dorerile si nefericirile nostre le spalati cu lacrimelile vostre! „*Amorea crestina indelungu rabda, se indura, nu se inderetnicesce nu pismuesce, nu se trufesce, nu se porta cu necuviintia, nu cauta ale sale, nu se intarita, nu gandescce reulu, nu se bucura de nedreptate, ci se bucura de adev eru, tote le sufere, tote le crede, tote le sperenza, tote le rabda*“ (I. Cor. XIII. 4, 7); dara amorea voastra tote le coversiesce; pre cine insufletiesce amorea voastra si se nu se aprinda? animele aprinse de vapai'a voastra: „*birui'au imperatii, lucrat'au dreptate, dobendi'au promisiunile, astupat'au gurele leiloru, stens'au poterea focului, scapat'au de ascutitulu sabiei, intaritu-s'au din slabitiune, facutu-s'au tari in resboie, intors'au taberele streiniloru in fuga*“ (Evrei XI. 33, 34), acest'a e margaritariulu celu mai pretiosu, ce infrumsetieza mitr'a unui Archiereu romanu!

Dara unu Archiereu romanu cu invetiatura inalta ca M. Vasiliu, cu popularitatea lui Ioanu gura de auru, cu sciintiele teologice ca Gregoriu cuventatoriulu de Ddieu cu cunoscintiele Pravilei, Canoneloru si a Jurisprudintiei moderne, numai asiá pote folosi turmei sale, spre a carei'a pascere l'a alesu Spiretulu Santu, deca intre ori si ce viscole si orcane va stá ca si stegeriulu de a pururea in pitiore, ca si credinceriuulu fidelu va aperá si sustiené in putere tote asiediamintele si institutiunile, ritulu si disciplin'a cea vechia, eredita dela antecesorii sei, deca ca si pastoriulu bunu va fi deapururea in veghiare, ca se nu i pice oile preda lupiloru, deca nu si-va uitá nici macar pe unu minutu devis'a sa, carea nu se marginesce numai intru a scrie protocoale voluminose, ci a cercetá Basericele, a indrepta moravurile, a curmá abusurile, a redicá scandalele a insufleti si incuragiá pre cei ce asuda intru invetiatur'a si predicarea Evangheliei, a certá si ingrozí pre cei lasi si nepasatori, a se intrepune cu

discretiune evangelica, dupace si-va castigá informatiuni esapte, la coi de la putere, „ca se judecc seracului si se faca dreptate veduvei“ (Isaia I. 17), „ca la nice unu seracu si la nice o veduva se nu se faca reu“ (Esire XXII. 22), aducandu-le aminte de dñs'a Domnului: „*Blastematu totu celu ce va strimbá judecat'a nemernicului, si a seracului si a veduvei*“ (Esire XXII. 24). — Viersulu Episcopului se fia ca si alu trembitiei, ca se spuna in facia pecatele casei lui Iud'a, si faradelegile filoru lui Israilu. Ingrigirea lui se fia fara pregetu si cu tota scumpetatea pentru buna starea santeloru baserice ale lui Ddieu, si a turmei celei credintiose, ca se pota díce fara retienere: *Ce am trebuitu se facu vinei mele si n'am facutu?*

Din cele premise pana aci urmeza de sine, cá unu Archiereu romanu numitu cu dulcele nume de: Parinte prea santitu trebuie se fia intru intielesulu celu mai stensu alu cuventului: Parintele turmei sale, a carei'a sorte buna séu rea, ca marelui Archipastoriu Cristosu i jace la anima, luandu parte din bucuri'a ei, si patimindu impreuna cu ea intru dorerile ei, urmandu lui Moise: „*Care facundu-se cu credintia mare, s'a lapedatu a se numi fetioru fetei lui Faraonu, alegundu mai bine a patimi impreuna cu poporulu lui Ddieu, de cátu a avé dulceti'a peccatului cea multu trecatoria*“ (Evrei XI. 24, 25); si deorace in intielesulu SS. Canone numai atát'a e alu seu din veniturile eppesci, cátu manca si se imbraca dupa cuvenintia, din prisosulu seu trebuie se ajutore pre cei scapetati si nenorociti — „*panca se o franga seracului, si se o de veduvei.*“ Ah si cátu de dulce este, candu poti redicá dela pamentu pre celu lipisitu! ce lucru inaltiatoriu de anima de a sterge lacrimeleneccasítului! inse cui i se da mai dese ocasiunea acést'a, decátu unui Archiereu romanu, la a cui usia batu miile seraciloru, si alu carui pragu lu-scaldalacrimelene veduveloru si orfaniloru?! a carui indurare o ceru scolele cele delasate ale poporului, si a carui intrevenire si sucursu lu poftescu alte institute mai inalte de cultura, pana acum dorero! cercetate de pucini Romani, facia cu numerositatea loru, dar acum recerute de spiretulu tempului si dorite de indigintiele ardiatorie ale Romaniloru si de intreg'a intielegintia, carea e spiretulu Natiunii!

Dupa aceste premise, dati-mi voia, prea demni ascultatori, ca se schitiezu din biografi'a fericitului repausatu numai unele trasure, ca si din acelea se ne incredintiámu deca fericitulu repausatu a meritatu, ca se lu stimámu, amámu si venerámu pana a fostu in vietia, si se lu plaugemu cu lacrime dupa morte-i! Mitropolitulu Ales. St. Siulutiu s'a nascutu in muntii apuseni ai Transilvaniei in opidulu Abrudu din cottulu Albei Inf. in 15. Fauru 1794 din parinti nobili si avuti. Pre tatalu seu l'a chiamatu Alesandru pre mam'a sa Eva. Elu a invetiatu scolele elementarie in Abrudu; cele gramaticali, dupa sistem'a de invetiamentu anti martiana in gimnasiulu R. C. din Zlatn'a, ér cele umane, filosofice, si cursulu teologicu le a absolvitu cu lauda in respektivele institute de

investimentu din Blasiu, in cari portarea lui cea solida, studiulu lui celu neobositu au atrasu asupra-i anim'a si atentiunea superioriloru sei. Dupa absolvirea studiiloru teologice in Noemvre 1814 fu denumitu de II. Capelanu in numeros'a Parochia a Bistrei, si dupa casatori'a, incheiata cu Ana Bistranu fi'a parocului locale din Bistra in 6. Decemvre aceluasi anu fu hirotonitu de preutu de nemoritoriulu Eppu I. Bobu. — Viati'a lui conjugale, dorere! durã numai 3 ani, 3 lune si 12 zile. Dupa acesta lovitura fatale fericitulu repausatu si-cautã, si aflã orecare recompensa in leptura si intru implinirea cu acuratetia a oficiuluu seu preotiescu, pre care l'a inceputu dela celu mai infimu gradu alu capelanuluu secundariu, si s'a promovatu treptatu la capelanu primariu, Parocu v. Protopopu, Prtppu actuale si Asesoru Consistoriale. Necurmatele lui staruintie intreprinse in calitate de Protopopu si-reversara binefacerile sale peste tote parochiele din eparchi'a Bistrei, incredintiate conducerii sale, prin care castigã anim'a preotimii subordonate si a poporulu din eparchi'a sa. Acest'a se adeveri in modulu celu mai eclatante in 6. maiu 1836, candu cu ocaziunea despartirii sale de poporulu din Bistra si a plecarii sale la noulu postu vicariale din Simleulu Silvaniei, fu petrecutu de la baserica pana la cartiru de poporulu intregu, era la plecare toti lu-plangeau.

Desi postulu vicariale, la care lu chiamã increderea Episcopuluu, cerea poteri mai vengiose decum demustrã si pe atunci trupulu seu macru si debile de dese morburi, sufletulu seu intreprindiatoriu si resolutu, de a siervi Eppuluu si diecesei nu se descuragiã nici pe unu minutu, ci pasi cu resolutiunea, ce caracterizeza pre sufletele nobili si mari intru implinirea misiuniloru grele. — Insemnatatea acestei zile memorabili si prea triste pentru Romani, nu mi-permite ca se me potu demite la recensiuinea faptelor maretie din vieti'a vicariuluu Siuluti cu de amenuntulu, cu bunavointi'a vostra inse, prea demni ascultatori, voiu cutezã a atinge macar unele, cari la nici unu casu nu se potu trece cu vederea. In analele basericei nostre se afla o pagina frumoasa, scrisa pentru posteritate cu litere de bronzu; acesta pagina contine cuventarea vicariuluu Siuluti, tienuta in 2. Iuliu 1838 in sinodulu diecesanu din Blasiu, prin carea combatu pretensiunea guvernulu reg. trans., privitoria la depunerea juramentulu de catra clerulu romanu gr. c. pentru Uniunea celoru trei natiuni. *„Auditu-s'a in tota lumea, dice prea demnulu vicariu, o pofta mai nedrepta ca ace'a, ca unu cleru romanu, care traiesce din binefacerile Romaniloru si de la Romani, si care fora Romani nu pote nici se se socotesca, necum se esiste, ca acest'a se sustiena si apere legile si privilegiile celoru trei natiuni, prin cari natiunea lui cea romana se tiene sub jugulu siervitutii?!”* Totu in acelu sinodu, la motiunea vicariulu Siuluti, se luã initiativa la fondulu pentru preoti deficienti, preotesele veduve si orfaniu loru, si elu din salariulu seu neinsemnatu de 300 fl. m. c. contribuã la acelu fondu mai multu de catu toti altii. Asi

fi prea lungu, candu m'asi demite la unu registru detaiatu alu intreprin-deriloru salutarie, duse in deplinire de Repausatulu pe tempulu petrecerii sale in Simleu; fia de ajunsu a aminti numai atât'a, că energi'a sa mare redică starea spiretuale și materiale a vicariatului la demnitatea, ce i se cuvine. — Se mergemu mai departe. Vine anulu celu fatale, anulu 1848; și spiretulu lui neinfrantu și resolutu lu-aruncă in actiune. Pe lenga tote greutatile, ce i se pusera in cale din partea diregatoriei politice, elu se smulse prin prudinti'a sa și luă parte activa la grandios'a adunare natiunale din 3/15 maiu 1848, in carea propuse de pe tribuna: 1) Ca pana atunci se nu se tracteze despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, pana candu nu se voru sterge in diet'a tierei prin articulu de lege tote legile aprobatali și compilatali, cari proscrîu natiunea romana și o dechiara numai de tolerata in patri'a sa *usque ad beneplacitum principis et regnicolarum*, și pana candu nu se recunosce prin o lege noua natiunea romana de a patr'a natiune recepta și egale indreptatita. 2) Natiunea romana protesteza in contra' nimirii de oláh, walach, bloch etc., ce i-au datu strainii, că-ci in legelatiunile de pana aci acesta numire e omogena cu numirea de paria, éra astadi e espresiunea batjocurei și detestatiunii, și postesce ca atātu in vorbiri sociali, cătu și mai virtosu in acte publice, romanii se se numesca cu adeverat'a loru numire de „Romani“, cu carea ei s'au numitu deapururea și se numescu și pana in diu'a de astadi. Aceste propuneri entusiasmara pre Romanii adunati in Campulu libertatii, și din cea mai respectuosa stima lu-onorara cu increderea loru, alegundu-lu intre membrii deputatiunii, alese pentru ducerea protestatiunii natiunii romane in contra' uniunii Transilvaniei cu Ungaria la imperatulu Ferdinandu, care petrecea pe atunci in Innsbruck. In scurtu: taptic'a lui intiepleta sciú dá astfelu de direptiune portarii politice a Romaniloru din Selagiu in anii fatali 1848/49, cătu acestia remasera credintiosi tronului și dinastiei, și nu se espusera nici resbunarii nedumeritiloru insurginti. Pentru care conducere, dupa sugrumarea revolutiunii fú decoratu cu ordinulu imperatoriului Austriei Franciscu Iosifu I. de clas. III. La 1850, fiindu chiamatu din partea ministeriulu de interne ca barbatu de incredere și deodata insarcinatu cu prelucrarea unui proieptu pentru afacerile religiunarie din Transilvani'a, facú motiunea pentru restaurarea vechiei mitropolie a Albe-Iuliei. Totu in acestu anu luă parte la comisiunea, esmisa la Oradea-mare pentru prelucrarea unui planu in privinti'a metropoliei reinviande de la Alba-Iulia.

Prin astfelu de lucruri si-castigă stim'a și apretiuirea regimului și deodata și increderea publica a clerului in acea mesura, cătu dupa abdicarea Eppului I. Leményi in 30. Sept. 1850, desí densulu, presentindu intentiunea clerului, ca și Iona din aintea faciei Domnului, astfelu și Repausatulu, intorcundu-se de pe cale, fugí dinaintea vointiei clerului, cu tote aceste fú alesu cu maioritarea voturiloru și in 18. novembre acel. a. denumitu de Maiestatea Sa C. R. A. de episcopu alu Fagarasiului; éra

in 22. decembre 1854 de arhiepiscopi și mitropolitul alu Albe-Iuliei, in care calitate fii instalatu la Blasiu in 28. optobre 1855 cu solemnitate mare și onoratu de Beatitatea Sa Ponteficele romanu cu multe semne de distinctiune, ca comite romanu, prelatu domesticu și asistente tronului pontificiu, tramitiendu-i crucea pieptorale cu catena de auru etc., éra Maiestatea Sa imperiale lu-darui cu insemnele de comendatoriu alu ordinului leopoldinu și lu-denumi consiliariu de statu actualu, intimu.

Ajunsu la culmea cea mai inalta a puterii ierarhice, si-a datu tota silinti'a atatu spre a pune in ordine buna episcopatulul siefuitu și desolatu prin revolutiune și alu prevedé cu elenodiele necesarie, ce lipseau cu totul, ce fura cumperate pe bani imprumutati, și cu alte aparaminte, catu și in conformitate cu politic'a traditiunale, a lucrá dupa situatiunea diplomatica, la inaintarea causei natiunali. Pentru acést'a a intreprinsu cu periclitarea sanetati și chiar a vietiei sale cele mai dese și fatigiose caletorie, elu singuru mai multu decâtu toti antecesorii sei. Elu starui și miediloci cunoscutulu și momentosulu congresu natiunale din 1/13 Ianuariu 1861, in care prin condescendinti'a și abnegatiunea sa restabilí intre capii bisericeii romane transilvane și intre credintiosii ei fii de ambe confesiunile concordii'a, bunaintielegerea și consolidariunea atatu de necesaria in caus'a natiunale. Și portarea lui energiosa dimpreuna cu cuventarea memorabile din conferinti'a regnicolarie din Belgradu, in carea a spusu in facia și fora sfiela totororu natiuniloru din M. Principatu alu Transilvaniei dreptele postulate ale Romaniloru și a adevéritu cu argumente nerestornabili drepturile istorice ale natiunii romane, și prin cari a renfrantu argumentele magiariloru privitorie la primirea legiloru din 1848; precum și in diet'a provinciale din 1863/4, in carea pe lenga sustienerea autonomiei și independintiei Transilvaniei, conlucrà la inarticularea natiunii romane de a 4. natiune regnicolaria, și la egalea indreptatire a limbei romane, — incoronara cu unu lauru nevesteditu infocatulu seu patriotismu și continuele sale lupte, sustienute in caus'a natiunale a Romaniloru totu deun'a in combinare cu interesele vitali ale Monarhiei, in urmarea caror'a Maiest. S. M. nostru Principe, in semnu celei mai destinse gratie, se indurá a-lu condecorá cu stralucitul ordinu alu coronei de fieru clas. I.

Dupa introducerea sistemii sistatorie a cont. Belcredi și convocarea dietei feudalistice din Clusiu din 1865, fericitul Repausatu miscatu de geniulu seu bunu și indemnatu și de rogarile credintiosiloru sei fii spiretuali luá parte la amintit'a diete, și precum aruncá Brenu sabi'a sa in cumpena asiá aruncá și Repausatulu votulu seu ponderosu pentru sustienerea terenului legale din 1863/4. Totu cu acést'a taria spiretuale, totu cu acést'a resolutiune neschimbabile intempiná tote straformarile politiceii inaugurate. Terenulu din 1863/4 lu-acentuá in cuventarea sa din 30. maiu a. c., tienuta catra comisariulu reg. cont. Pécsy; și in respunsulu seu datu la bineventarea fagarasieniloru díse cá: „numai mortea lu-va departá de caus'a natiunii!“

Urmărirăm până aci pe prea amatul nostru Repausatu în Domnul P. Mitropolitul Alesandru pe terenul politic. Concedeti-mi, demni ascultatori! se lu-urmarescu ca în trecut și pe celu ierarhic basericescu. Fericitul Repausatu, ca și care s'a ocupatu din tineretie cu predileptiune de istoria natiunii sale, observandu cu amăritiune sufletesca, că guvernile antemartiane atât în respectu religionarului câtu și politicu nu s'au ingrigitu cu serioșitatea, ce ar fi cerutu-o momentositate lucrului de invetiamentulu populariu, și știindu din istoria și din trist'a sa esperiintia, că o natiune remasa în cultura nu se pote smulge din întunereculu nesciintiei și din umbr'a mortii spiretuali, decâtu prin școle, fece dispusetiunile cele mai întetite: 1) Pentru redicarea școlorului popularie în tote parochiele din archidieceșă, pentru provederea acelor'a cu docinti calificati și dotarea acestor'a cu salarie corespunditorie gravelorului oficie, ordinandu totu odată pentru țienerea în evidintia a afacerilor școlastice archidieceșane „Comisiunea școlastica archidieceșana.“ 2) A esmisu repetite ordinatiuni pentru rescumpararea supraedificatelor aflatorie pe fondurile parochiali, din cas'a respectivelor baserice, prin cari deschise despre o parte cale libera calificatiunii și meritelor neluate în destula consideratiune în tempurile antemartiane; era despre alt'a curmă călile întortocate ale nepotismului și ale sucesiunii levitice, alu carorului jugu de fieru devenise nesuportabile. 3) Alipirea sa cu tota caldur'a animei de institutiunile, ritulu, disciplin'a și vechiele asiediaminte canonice ale Basericeii orient. cat. nu mai afla parechia în istoria episcopilor romani uniti; desî eră densulu celu mai infocatu aperatoriu alu unirii Romaniloru cu baseric'a Romei vechie, totusi pledă cu celu mai neobositu zelul și așperă cea mai strinsa padire a acelor'a, și combată cu resolutiune orice încercare de schimbare în preatinșele institutiuni. Dăra cu tote aceste sistemulu absolutisticu alu lui Bach, facundu presiune asupra-i, reuși a introduce pe căli anticanonice unele institutiuni cu totul străine de disciplin'a basericeii, de dreptulu canonicu și usulu vechiu din archidieceșă. Acășta presiune meschina lu-provocă la mai multe lupte și la susternerea unui numeru însemnatu de reprezentatiuni la scaunulu pontificiu și la regimul, cari voru servi pentru istoria basericeii romane gr. cat. de cele mai eclatante documinte pentru independintia și autonomi'a basericeii gr. cat. din Transilvani'a. 4) Pe candu spiretulu seu mare și iubitoriu de dreptu și dreptate priviă pe toti de egali cei chiamati în șortea Domnului, și după calificatiune capaci de a portă ori ce postu ierarhicu, unele institutiuni străine pe nesentite intrate în cele disciplinare ale basericeii noastre nu se poteau acimatisă în anim'a sa sentitoria și iubitoria de ecuitate, elu combată cu multa abnegatiune și cu arguminte neresfrangibili spiretulu de casta, veritu în clerulu archidieceșei, și nu se odiă prin continșele cereri și reprezentatiuni a bate la treptele tronului imperatescu, a scaunului pontificiu și la usiele celoru deveniti la potere și regimul, până nu se fece dreptate și celoru nedreptatiți sub antecesorii sei, și nu se satisface drep-

teloru aspiratiuni si pretensiuni ale clerului seu casatoritu. — 5) Intemeiã si organizã esaportatulu archidiecezanu, cu totulu necunoscutu in archidieceza pana in tempulu pastoririi sale, prin care a indreptatu si regulatu starea materiale, carea pe di ce merge pasiesce totu progresandu in archidieceza. 6) Petrunsu de sortea precaria si nefericita a clerului seu si cu deosebire a preoteseloru veduve si a orfaniloru preotiesci, convingundu-se prin o trista esperiintia, cã fondulu aredicatu la motiunea sa propria spre acestu scopu, face regresiuone prin administrarea rea a strainiloru, ordinã a se continuã contribuirile la amintitulu fondu inea pe 10 ani, concurendu insulu pe totu anulu cu cãte 100 fl. v. a., si totu odata dispuse, ca $\frac{2}{3}$ din veniturile curinti ale fondului se se impartiesca intre cele mai mesere preotese veduve; era prin energiosele sale staruintie si desele-i caletorie, facute in Metropolea imperiului, miediloef de la statu o subventiuone de 18.000 fl. v. a. pentru clerulu archidiecezanu. Mai departe 7) Ca dispusetiunile salutarie, facute pentru prosperarea invetiamentului popolaru se faca progresu si mai imbucuratoriu, la vocea imperativa o spiretului tempului si a esigintieloru nostre, cerute de cultur'a moderna, redicã aci in Blasiu „institutulu preparandiale“ de docinti pentru predarea sciintieloru pedagogice etc., cari voru remanẽ de substratu alu istoriei. —

Ce privesce vietia privata a Repausatului, fiindu in comunu cunoscuta, e de prisosu a mai spune, cã elu a fostu omulu celei mai vigurose simplicitati. N'a voitu a traif in lume pentru sine, ci pentru clerulu si natiunea sa. A trasu de la sine, ca cu tempulu se si-inavutiesca clerulu si poporul. Cu parsimoniã sa stoica adunandu unu capitalu insemnatu, cumperã dominiulu de la Springu, destinandu-lu, precum a respiratu in publicu*), pentru o fundatiune de diverse binefaceri pentru clerulu si poporul din archidieceza. Diligintiã si paciintiã sa de fieru in lucrari puse la mirare pre toti, cari i cunosceau starea infirma si poterile debili corporali, si vedeau cum si-sacrifica, pe lenga fatigiosele ocupatiuni oficiose, poterile sale si literaturei, prin compunerea mai multoru opuru needate pana acum, si inca jurnalisticei, aপরاندু sub anonimitate interesele atacate ale natiunii sale. . . .

Eca, prea demni ascult., infaciosiai cãteva trasure mai memorabili din vietia fericitului Repausatu; mi-place a crede, cã si din aceste v'ati incredintiatu pe deplinu, cumca amatulu nostru Repausatu in Domnulu P. mitr. Alesandru, prin capacitate, studiu continuu si diligintiã, neobosita, si-a castigatu o eruditiuone respectabile si prin acest'a in opiniunea publica a clerului si poporului de confesiunea gr. or. cat. din Transilvania unu renume, ce l'a trecut prin tote treptele ierarchice pana l'a redicatu la cea mai inalta a mitropoliei, si l'a facutu capace pentru sublim'a misiune de conducatoriu alu clerului si poporului archidiecezanu.

*) Testamentulu inea nu se publicase.

Amorea sa catra patria, baserica, natiune si cleru o dovedescu toti pasii din vietia sa publica, carea pote servi de modelu la toti, pre cari clerulu si poporul i onoreza cu increderea sa. Spre onore-i fia disu, elu fu celu mai aprigu aperatoriu alu uniunii romaniloru cu baseric'a Romei vechie, — si totu odata celu mai mare conservatoriu alu politicei traditiunali romane. Prin tote reformele sistemelor de regimu elu remase consecinte principiiloru din 3/15 maiu! — Si nu si-a calcatu juramentulu depusu in 1848 pe campulu libertatii. . . .

Memoratele fapte maretie si generose ale marelui barbata storsera stim'a si amoreza nostra pana fu in vietia; totu acele sunt acum motivele triste, impunetorie, cari ne facu se urmamu lui Josifu si „*cadiendu pe faci'a marelui parinte alu poporului romanu, se lu-plangemu cu amaru si se lu-sarutamu pre elu.*“ (Facer. L. 1). . . . Elu a fostu bucuri'a animei nostre si acest'a acum s'a stricatu in modu nereparabile! Elu a fostu cunun'a capului nostru, si acest'a a caditu cu daun'a nevindecabile a basericei si natiunii nostre! — Se lu plangemu dara, fratiloru, dupa datin'a romana cu capetele descoperite, si voi matrone si fiie romane geliti-lu cu perulu despletitu, „*precum a plansu Egiptulu pre Israelu!*“ (Facer. L. 2).

Tristi ascultatori! Prea amatulu nostru Repausatu P. mitropolitu Alesandru si-inchiaia in diu'a de astadi cursulu vietiei sale atatu de pretiuite pentru noi. Sufletulu seu a trecut pe cararile nemorii, de unde nimene nu s'a mai reintorsu, la locasiurile repausului eternu si ale eternitatii; era remasitiile sale pamentene vinu a se reda mamei nostre comune, pamentului. In acesta stare de caletoria asiá mi-lu intipuescu ca pre unu viariu, care vediendu, cá i-a sositu or'a, se desparte de vii'a sa, in carea a lucratu si asudatu di si nopte, de vitiele si mleditiile nobili, pre cari densulu le-a plantatu, de arborii cei umbrosi, pre cari densulu i-a cultivatu, sub cari s'a odinitu si si-a recreatu poterile storse de munca. O dorere tainica i cuprinde totu interiorulu; anim'a i palpita neregulatu si cu iutiela si o vapaia ultima se redica din foculu vietiei, ce acusi va se se stinga. Mai arunca o privire rourata de lacrimi, si pleca. . . . Eta intipuitulu viariu! au pote se si-sufoce suspinele, se si-innece lacrimemele, se si-tainuesca dorerea, ce i sfasia anim'a, vediendu-se ajunsu la momentulu celu mai fatale din vietia, ca se dica viiei sedite de man'a celui Prea inaltu si incredintiate lui spre cultivare pentru totu deun'a celu mai din urma remasu bunu!? Ba nu, ci mai uitandu-se odata inderetru la tote ce crescu pe teritoriulu viiei, in tipu de resalutare nadusita de dorerile despartirii — cu anim'a grea dar odinita in voi'a lui Ddieu, pleca pe calea croita de legea nestramutabile a naturei; si vii'a incredintiata sfe de mai marele pastoriloru Cristosu prin pontificele romanu, ca capu alu basericei militante intru nenorocirea sa spre nespus'a-i fericire o predá si strapune cu tote vechiele ei institutiuni canonice si cu tote drepturile ereditate de la antecesorii sei, mai virtosu cu dreptulu seu istoricu

de „alegare libera“ in acele mane prea santite a beatitatii sale Pontificelui Piu IX., de la care a primit'o acum 16 ani. Crede, că a padit'o ca unu depositu sacru, a lucrat'o dupa slabele-i poteri cu tota diliginti'a, spre a o redá mai cultivata de cum fú, candu a primit'o, a ferit'o de tota stricatiunea contrariloru vediuti si nevediuti; se roga cu fiesca reverintia, se o primesca in tempulu veduvei ei, se o guverneze si conserveze pe cale canonica, — si la tempulu seu se o restaureze pe basea dreptului seu istoricu, la care inaintasii sei si in urm'a acelor'a si densulu a tienutu atátu de multu. Multiamesce din anima pentru feliuritele donuri si semne de distinctiune, cu cari l'a onoratu; cere scusa, că nu i a sucesu, a delaturá din calea progresului spiretuale tote pedecele, ce lu-intempinara, si si-recomenda sufletulu pieloru rogatiuni era pre fiii sei spiretualii prea santitei ingrigiri; in fine se roga de binecuventarea si deslegarea-i patriarcale.

Maiestatii S. C. R. A. Franciscu J. I., in semnuu celei mai omagiali supuneri, credintiei si devotamentului, i aduce tributulu cordiale de multiamita pentru grati'a deosebita imp., binefacerile numeroase si semnele rari de distinctiune, cu cari fú onoratu in vietia; si remitendu ordurile prea gratiosu daruite, si-esprime dorirea ferbinte, ca piepturile, cari voru fi condecorate cu acele, se fia insufletite de asemenea credintia, omagiu, devotamentu si alipire catra inaltulu tron si catra cas'a augusta domnitoria, de cari a fostu retramitiatoriulu, si postesce din anima, ca Ddieulu ceriului si alu pamentului se iee sub scutulu seu potinte intreg'a casa domnitoria; se roga de indulgentia prea gratiosa pentru cele ce dora n'ar fi potutu respunde intru tote impregiurarile prea inaltei asceptari, si recomenda clerulu si poporulu seu innascutei gratie imperiali si prea inaltei ingrigiri parintiesci.

Prea santitoru episcopi sufraganei, cari prin presinti'a loru personale, si V. capitule eppesci, cari prin reprezentantii loru au acursu, din amore fratiesca, stima si reverintia catra Repausatulu, din departare, si luandu parte din dororea si doliulu nostru, au redicatu decorea prea tristei nostre serbatori de astadi; pe candu le esprime de o parte cea mai cordiale multiamita, pe de alt'a se roga, ca se si-aduca a minte de sufletulu repausatulu loru frate in piele loru rogatiuni si neincruntablele sacrificie, ce voru aduce pe altariulu celui atotpotinte, cerendu-i iertarea peccatorulu si repausulu eternu cu spiretele dreptiloru in sinulu lui Avramu si in corturile santiloru.

Veneratulu capitulu mitropolitanu, cu ale carui consilie si conlucrari s'a ajutat in greu'a misiune a archipastoriei sale, cu care comunecandu nu numai rarele mominte de bucuria ei si desele greutati, neçasuri si doreri ale animei sale cu confidintia si sinceritate, a aflatu orecare usiorare, i multiamesce din anima pentru ostenelele si serviciile prestate densului, cerendu-si iertatiune pentru cele ce i-a gresitu pote din fragilitate omenesca in tempulu archipastoriei sale de 16 ani, dandu-i cea din urma

binecuvântare parintiesca archieresca, se recomanda aducerii a minte éra sufletulu seu pieloru lui rogatiuni si sacrificie redicande catra Ddiu.

Catra amicii sei ar avé unu cuventu, dara pre cine se lu-numescu de atare, deca nu pre totu insulu, cu care a statu in orice relatiune. Cine e dintre noi, care ar poté se dica, ca fericitulu Repausata nu s'a portatu cu condescendintia fora faciaria si sinceritate catra ori si care? Astfelu dar cu totii, dar mai virtosu voi, cari ve sentiti cu deosebire a ve tiené de acestu cercu maretiu, primiti celu mai din urma adio si binecuvântarea sa parintiesca. Acést'a se se pogora peste voi si familiile vostre, éra gelirile si lacrimile vostre amicali se se odinesca pe mormentulu si memori'a lui.

P. v. parinte vicariu foraneu, p. o. p. protopopi v. protopopi si administratori protopesci, caror'a vi s'a incredintiatu o parte insemnata a archipastoriei si cu alu coror'a ajutoriu s'a folositu Repausatulu intru guvernarea archidiecesei si intru administrarea feliuriteloru ei afaceri basericesci, seolastice si fundatiunali, primiti recunoscinti'a si multiamit'a de la archipastoriulu vostru adormitu in Domnulu pentru siervitiile vostre credintiose, primiti de odata ultim'a sa binecuvântare archipastoresca si tristulu seu remasu bunu!

V. Cleru! fiii mei spiretuali chiamati in sortea Domnului, diuari alesi de a lucrá in vii'a Domnului Savaotu, — ve dice voue fericitulu Repausatu: „*Paziti lucrulu incredintiatu voue, departandu-ve de vier-surile desierte si spurcate, si de vorbele contrarie ale sciintiei, ce are nime falsu*“ (I. Tim. VI. 20); fiti si remaneti intre tote impregiurarile acestei vietie schimbatorie credintiosi basericeei, credintiosi poporului, din alu caruia sinu ati esitu, si credintiosi invetiatureloru mele. Primiti binecuvântarea mea parintiesca si iertarea mea pentru tote, si nu ve uitati in rogatiunile si sacrificiile vostre de sufletulu archipastoriului si parintelui vostru iubitu.

Iubite rudenie, cari ati statu cu fericitulu Repausatu in relatiuni de consangeneitate si afinitate in graduri mai aproape si mai departe, voi, cari ati pierdutu intr'ensulu nu numai pre unu consangenu si afinu ci si pre celu mai bunu parinte alu vostru, voi, cari ati rentorsu amorea lui cu amore, condenscendinti'a, sinceritatea si ingrigirea lui cu fragedime, — pre voi si pre familiile vostre se ve umbresca amorea si binecuvântarea lui, si geniulu seu bunu se ve conduca intru toti pasii vostri.

Iubitului poporu diecesanu, filoru sei spiretuali in Domnulu, pre cari i a cuprinsu totu deun'a cu amore parintiesca in anim'a sa, pentru a caroru mai buna stare basericesca, scolastica si politica a ostenitu atâtu de multu cu periclitarea sanetatii struncinate si chiaru a vietiei sale, pe lenga cele facute pentru redicarea loru prin literile sale fundatiunali, li lasa ca ereditate: amorea, zelulu si principiile sale cu cea mai din urma binecuvântare archieresca si iertare.

Stimati opidani! multiamita voue de la Repausatulu pentru buna-

vointi'a si reverinti'a voastra aratata catra densulu; primiti ultim'a binecuvantare dimpreuna cu dorirea-i ferbinte, ca se ajute ceriulu prin ajutoriulu seu potericu si geniulu bunu alu romanismului, se vedeti opidulu vostru redicatu la culmea, ce o recere renumele si demnitatea Blasiului.

Prea onorata si trista adunare, toti si tote, de tota starea si conditiunea, cari v'ati adunatu numerosi in giurulu acestui cosciug, in care jace acum fal'a voastra, v'ati adunatu spre a dá espresiune cousesimentului vostru de intristare, dorere, stima si veneratiune pentru nereparabila perdere a P. mitropolitu Alesandru, care a adormitu in Domnulu; si v'ati adunatu spre a dá doveda, cá fericitulu Repausatu a coresponsu in fapta aspiratiunilor, postulatelor si pretensiunilor vostre juste de dreptu si dreptate in inaltulu seu postu; — multiamita voue pentru acésta fragedime, cu carea lu-intempinati in momintele din urma ale despartirii sale din acésta lume. Multiamita si din parte-mi pentru paciinti'a, cu carea m'ati ascultat. Desi penelulu meu n'a fortu destulu de maestru spre a infacisiá misiunea unui archiereu romanu si a descrie sublim'a carier'a pe carea a amblatu iubitulu nostru mitropolitu, repausatu in Domnulu, atátu de gloriosu, rogu indulginti'a voastra, ca pentru dorerea adunca de acésta perdere mare, ce fece presiune si asupr'a animei mele, se suplinesca acestu defeptu. . . .

Si acum nu te voiu mai retiené, Suffiete mare si fericitu! mergi in pace pe-calea nemorii in locasiurile repausului eternu, unde ti-a gatitu Domnulu si tie locu, dupa meritele tale; du-te — si lacrimile nostre te voru petrece. Tu ai apusu pe eternu de pe orizonulu nostru, dara memori'a ta nu va perf nici candu dintre noi, ci o vomu pastrá cu scumpetate ca pre unu talismanu pentru fiii si nepotii nostri din generatiune in generatiune! . . . Éra amorea ta de patria, baserica si natiune, credinti'a, alipirea, devotamentulu teu catra augustulu tronu si cas'a domnitoria, — si principiile tale, profesate pe facia si cu franchetia, le vomu urmá si in cele mai critice impregiurari, si vomu lasá se le urmeze fiii si nepotii nostri; si dupa multe vecuri voru veni stranepotii, ca se ude cu lacrimile multiamitei si recunoscintei mormentulu si se binecuvente sufletulu teu glorificatu. Amin.

Predica la mortu.

(Din scriptele repausatului Luc'a Popu Munténu).

Consolare in necasuri.

„Vai mie! cá-ci peste unu necasu mi-a tramisu Domnulu altu necasu.“ (Jerem. XLV. 3).

Bucuri'a lumesca nu e durabile, ci adese capetulu bucuriei e inceputulu tristetiei. Cu mii de esemple amu poté invederá acésta asertiune atátu din sant'a scriptura câtu si din istori'a lumii. Inse pentruce se

rennoimu memori'a temporiloru trecute, candu avemu pe tota diu'a exemple despre acestu tristu adevuru. Nu avemu se le cercamu nici la vecinulu nostru, pentruca le potemu avé la noi insine; si abia pote dice dintre noi carev'a, cumca din bucuri'a, din fericirea sa nu s'a trezitu spre trista si dorerosa realitate. Si in asta comtemplare trebue se eschiamamu amagiti: Oh nefericita fericire a lumii fora traiu, alu carii risu e deridere alu carei jocu e batjocura, a carei crescere e descrescere, a carei nascere e morte. Amara e aci dulceti'a, ranita sanatatea, si periculosa voi'a buna. Oh omeni moritori, ce nimica e marirea vostra, oh sperantia trecatorie a lumii trecatorie!

Tr. A.! voiescu se ve vorbescu cu asta ocasiune trista despre nefericirea, ce vene furisiata si impresora pre omu inainte de morte.

Vieti'a si fericirea nostra semena cu ieg'a, carea desi lucesce acuma, peste o clipita lovita de unu objeptu mai tiepenu se strica si se sparge; asiá si traiulu nostru. O schimbare neasceptata in vieti'a nostra se numesce intemplanare, casu nepreveditu. Se numesce intemplanare, casu, nefericire dupa limbagiulu omeniloru, inse nu cu referintia la Ddieu ci la noi, omeni debili, pentruca noi trecutul nu voimu se ni lu revocamu in minte si se facemu dintr'ensulu consecintia, era venitoriulu nu suntemu in stare a-lu vedé, ci numai la presinte cautamu (I. Sam. XVI. 7) nu suntemu in stare a séf nici cea ce se pote intemplan astadi séu pana demanetia. Diu'a si noptea e dubia vieti'a omului. Demaneti'a trebue se dicemu: Cine scie ore ajunge-vomu sér'a? era séra trebue se dicemu: Cine scie ore ajunge-vomu demaneti'a? Adeseori stingu lacrimile de ser'a bucuri'a de demanetia! (Ps. XXX. 5). Adese care s'a glorificatu si s'a inaltiatu astadi mane nu se pote afia nicairi, pentruca a picatu si s'a prefacutu in pulvere. Cine e astadi rege, mane s'a coboritu de pe tronu si s'a culcatu in cosciug (Marc. II. 62). Astadi cev'a mane nimica. Astadi in florire, mane putredire (Sir. X. 13). Nesciinti'a omenesca la astfeliu de stramutari asiá graiesce: tote mergu dupa intemplanare (Int. II. 2) fia seracia, fia miseria, fia dobenda, fia avere, si omulu nu scie tempulu periclului seu, ca si pescii, cari se prindu in rete, ca si paserile, cari se inchidu in colivia, asiá se prindu omenii in tempulu reutatii, carea i impresora cu repedime (Ecl. IX. 12). Inse in faci'a lui Ddieu nimicu nu vene din intemplanare din casualitate. Pentruca Ddieu scie din veci, vede siguru si chiaru finea, tempulu, locul, modulu si rezultatulu totororu lucruriloru, totororu intemplanariloru fericite séu nefericite, totororu miscariloru, si vede tote lucrurile, cari se intemplan din voi'a libera a omului si cari se voru intemplan. A ordinau Ddieu tote, ca si carele e creatoriulu, tienetoriulu, guvernatoriulu si caus'a prima si principale a totororu, de la care, prin care si intru cari esistu tote. Ma deca Ddieu e atotsciutori si deca a hotaritu inainte tote, se curga in fire dupa legi nestramutabili si nu este casualitate; pentru ce atunci omului voi'a libera? Dara nu e asiá, scumpii mei, acést'a tocmai asiá se intemplan, casi cum

asi vedé d. e. pre cutare omu leniosu, uitatu de demnitatea sa si de chiamarea sa ca omu, standu cu manele incrucisiate si nelucrandu nimica; eu lu-vedu, si elu sta lene: Elu nu pentru ace'a sta, pentruca eu lu-vedu, inse lu pentru acea lu-vedu pentruca elu sta; cà-ci elu ar poté lucrá ceva bunu intr'acea si eu totusi l'asi vedé si atunci lucrandu. — Asia dara, Tr. A.! avemu voia libera; suntemu liberi a cercá binele si fericirea nostra, cà-ci noi primindu de la Ddieu darulu voiei libere nu potemu mai multu pretinde, ca densulu se ne impinga asiá dicundu la bun'a fericire si fora voi'a nostra se ne duca in paradisu (rainu), ci suntemu detori cu atât'a mai multu ca crestini, se resistâmu cu zelu si cu taria la tote nefericirile, ce aru poté se vena si se indepartâmu prin truda si rogatiune pre acele, cari au picatu asupra nostra.

Nefericirile, Tr. A.! sunt de trei feliuri, cà-ci séu averea, séu onorea si renumele bunu, séu viet'i'a omului e espusa pericolului. Averea omului, cas'a sa, banii sei, avuti'a sa, vitele sale séu tote altele sunt pericolitate de focu, de apa, de insielatiune si silnicia, de furi, de ciurma, séu ori ce altu casu tristu; precum perf' averea lui Jovu parte prin rapirile sabeiloru si a caldeiloru, parte prin foculu tramisu din ceriu. Onorea si renumele omului e espusu defaimarii si calumniei din partea celoru invidiosi si impii, ca a Stului Davidu pentru Semei. Éra viet'i'a omului e espusa in totu minutulu pericolului a fi stinsa. Atâtu de multe, atâtu de neasceptate si miraculose sunt casurile de morte, câtu trebue se eschiamâmu cu Apostolulu: „*O adunculu intieleptiunii si sciintiei lui Ddieu; câtu sunt de necercate judecatele si de neurmate càbile lui!*“ (Rom. XI. 33). Prin focu, prin apa, prin petra, prin fulgeru, prin paseri, prin fera, prin omeni crudeli, prin tirani se chiama omulu din lume cu o morte urita, nedemna si infricosiata (I. Reg. XIII. 24). Eca esemple de morte neasceptata: Bibulu, beliduce romanu intra cu triumfa mare in Capitoliu; inse éca: o tegula pica pe capulu seu, si in scurtu more din acésta. Filipu Ludovicu, regele francesu se incoroneza si se proporta cu pompa mare pe stratele Parisului, candu éca in de sera unu gliganu fuge su pitioarele calului, care se sparia, cade, si regele si-frange grumazii. Asclepiu Mediu se inneca cu unu peru, ce l'a inghititu cu apa, éra pretoriulu Fabiu cu unulu inghititu cu lapte. Spuriu Saufeiu more de unu ou, fiertu mole; Tarquinu Priscu de unu osutiu de pesce; pap'a Adrianu de o gonga; Manliu Torcuatu de o imbucatura de aluatu; poetulu Sofocle si Anacreonu de o bomba de strugure; Iuliu Medicu de o inghititura de vinu; Alesandru, principe de Litvania more de o margeua, ce i s'a bagatu in urechia s. a. Aceste sunt totu atâte casuri nefericite, cari se potu întemplá si cu noi.

Si deca cutarev'a dintre noi Tr. A.! suferé dauna in vrunu lucru alu seu, in astfeliu de casu se cugete la trei lucruri; antâiu: Cine i-a datu ace'a, ce acum i se luà; adeca Ddieu, care posiede tote, si a carui mana e darnica (liberale) (Ps. CXLV. 16); a dou'a: Cine pote luá ace'a,

ce a darnitu Ddieu? Voi'a libera a lui Ddieu. „*Ddieu a luat*“ dice Jova (I. 21). pentruca de si fu manata turm'a sa de inimici si moartea i ucise pre cei diece fii frumosi ai sei, totusi aceste tote li-a esoperatu voi'a santa a lui Ddieu. Ddieu si-intorce faci'a sa, grati'a sa de catra noi, séu pentru ca se sbiciuesca vitiurile si se pedepsesca foradelegile nostre, séu ca se ne trezesca din sburdatic'a nostra vietia. A trei'a: Ce a luat Ddieu de la noi? Ace'a ce insusi ni-a fostu donatu, pentruca noi suntemu numai pazitorii lucrurilor sale. — Aceste le cumpenesce, crestine, si suferu cu paciintia sarcin'a ta, cà-ci de porti paciuitu crucea ta, vei fi placutu la Ddieu, intocmai ca ti cum ai fi impartitu seraciloru bunurile tale; si mangaia asiá anim'a ta: Mi se intempla necasu; acést'a e voi'a lui Ddieu si nu forti'a (sil'a) inamicului meu. Elu prin acésta cercetare séu pedepsesce natur'a mea reutatioasa, carea a abusatu (s'a folositu fora cale) de bunetatile sale, séu voiesce se puna la proba credinti'a si tari'a sufletului meu; voiesce se veda paciinti'a mea; ni-a datu si éra a luat de la mine; fia voi'a maiestatii sale divine; eu nu voiu cârti, nu voiu murmurá, pentruca elu va avé grige de mine: „*Acelu ce nutresce paserile ceriului si puii corbiloru; — acelu ce imbraca crinii (lilie) si rosele frumose*“, acela mi-va rendui si mie pane, va imbracá trupulu meu, va avé grige de sufletulu meu (Mat. VI. 26); me indestulezu cu ce mi-a datu, — n'am adusu nimica cu mine pe lume, si fora indoieia nici nu voiu duce nimica din lume (I. Tim. VI. 7).

Deca suferu carev'a vetemare, calumnia ori batjocura in onorea si numele seu bunu, aceluia i se da din St'a Scriptura svatulu bunu: „*Nu resplatireti reu pentru reu, nici ocaru pentru ocaru, ci din contra binecurentati!*“ (I. Petr. III. 9). Si celu ofensatu se nu dica: „*Mi voiu resbuná asupra ta!*“ (Prov. XX. 22), ci: „*Se nu se lase a fi invinsu de reu, ci se invinga reulu cu bine*“ (XII. 21). „*Ca avendu voi consciintia buna, acci ce ve hulescu pre voi ca pre nisce facatori de rele si cei ce calumnieza vietia vostra buna, se se rosíneze!*“ (I. Petr. III. 16).

Si deca te impresora alta nefericire precum morbulu; acest'a e scurtu, usioru si folositoriu; scurtu pentruca mai lungu tempu de câtu e vietia ta nu poti fi morbosu, chiaru de ai fi ca si Lazaru peste tota vietia morbosu (Luca XVI. 22), morbulu inceta cu finea vietiei (Jac. IV. 14); ma vietia lumescu e forte scurta, prin urmare si morbulu teu. E usioru nu cu referintia la morbu, pentruca acest'a in sine e forte penibile si plinu de doreri, nici cu referintia la trupu, care suferu nepotintiosu, se usuca, se consuma si se nimicesce; ci e usioru morbulu cu referintia la sufletulu, ce se desfeteza in Ddieu si in voi'a lui; e usioru, dîcu, morbulu teu, cà-ci Is. Cristosu a indulcitu prin dorerile sale tote dorerile si a usioratu tote greumintele. E folositoriu morbulu teu, pentruca servesce apre marirea lui Ddieu, spre mantuirea ta si spre intorcerea deapropelui teu. Ddieu cerceteza cu morbu, ca se manifesteze dreptatea sa, Ddieu nu e voitoriulu, ci chiaru uritoriulu pecatului si impietatii, dreptu ace'a in

nimene nu le pote lasá nepedepsite, ci ca unu judice dreptu sî parinte, ca se se apropia de densulu, incepe pedeps'a antâiu la cas'a, la trupulu pecatosului (I. Petr. IV. 17); sî „numai o clipita tiene mani'a sa“ (Job. XVI. 17); „ser'a e plangere, demaneti'a voia buna“ (ibid. XLIII. 16). Siete ani suferí S. Iovu inse dupa ace'a fu indestulitu 140 de ani; Iosifu necasí 13 ani, sî domní 80 de ani; Tobia fu orbu 8 ani, inse 92 de ani avú apoi vedere.

Ddiu cerceteza pre credintiosi sei cu morbu séu alte nefericiri, in interesulu omului suferitoriu; pentruca pre celu ce vietuiesce in sanetate buna séu alte fericiri usioru lu rapesco lumea, sî cugeta cà starea sa va fi totu deun'a asemene, cum arata esemplulu regelui Roboamu (II. Chron. XII. 1); din contra morbulu trupului e sanetatea sufletului. Slabitiunea trupului e medicin'a (léculu) sufletului. Suferintiele nu sunt decâtu mie-diloce vindecatorie. E mai bine a se incaldí decâtu a arde in foculu pecatelorú; e mai bine se patimesci in trupulu teu sî se fi sanetosu in anim'a ta; e mai bine a fu morbosu impacatu cu Ddiu decâtu a fi sanetosu in mani'a lui. Multi omeni scelerosi sunt, cari de ar fi trupulu loru atinsu de morbu, s'aru intorce sî aru recurge la Ddiu. Multi aru fi peritu deca n'aru fi picatu in morbu, precum au peritu sî pieru multi asiá.

Deci ve rogu, scumpii mei, ascultati cuvintele mele, sî luati in buna grige admoniarea mea. Tr. A.! nu ve intristareti peste mesura, cumca un'a séu alt'a nenorocire ve ajunge, cumca trebué se lasati acésta vietia sî trupurile vostre trebue se le predati mortii, cà-ci Domnulu nu pentru ast'a, ci pentru cea lalta lume ve-a creatu, pentru ace'a a pusu in trupulu vostru sufletu, sî mortea e numai intrarea nevedinta in acea vietia. Adese ori avemu lipsa, Tr. A.! se suspinâmu catra Parintele nostru cerescu: Oh Parintele meu Santu, isvorulu mangaiariloru! privesce cu ochii tei indurati, câtu sunt de multe sî de mari necesurile mele, pe-catulu meu me nimicesce, dorerea me intristeza, consciintia me remusca sî ispit'a (tentatiunea) me amaresce. „*Protege-me, Domne, cà au ajunsu apele amaretiuniloru pana la sufletulu meu!*“ (Ps. LXIX. 1). Indura-te de necesurile mele, indura-te de dorerile mele multe; nu me respinge de la tine, ci iertandu pecatele mele, usioreza povar'a mea, sî mi redà sanetatea mea, Domne! In intristarea ta nu me probozí sî in mani'a ta nu me sbiciuf. Indura-te, Domne spre mine, cà-ci sum nepotintiosu; vin-deca-me pre mine, cà s'au infrantu osele mele sî s'a infrantu sufletulu meu. Intorna-te la mine, Domne, mantuesce sufletulu meu sî me elibereza (slobozesce) Domne, pentru misericordi'a ta. Amin.

Imnulu meu de tote dîlele catra prea curat'a Vergura Mari'a.

(Din poesiele mele mai vechie).

Oh mama nepetata! oh paradisu maritu,
Ce pomulu de vietia in sinu-ti ai nutritu;

Mires'a Dieitatiei! funtana cristalina,
Din carea isvorise marirea cea divina;

Oh scara prea inalta! prin care Domnedieu
A scoboritu in lume, la scumpu poporulu seu;

Regina intre angeri! regina 'mbelsugata,
Cu radie porfirine, cu nimbu incoronata;

Columna de vapaia! nuoru prea luminatu,
Ce turm'a crestinesca conduci neincetu;

Oh turnu alu fetoriei! o naie minunata,
Ce treci pre celu ce more in patri'a oftata;

Pamentu alu promisiunii! pamentu nesemenatu,
Isvoru de mangaiare, aduncu nemesuratu;

Comora de 'ndurare! asilu de mantuire,
Celoru batuti de valuri — limanu de-adapostire;

Caruti'a santa-a celui portatu de Cherubimi,
Salasiulu naltu alu celui maritu de Serafimi;

Toiagulu celu de taina! Patrona solitoria,
Celoru ce'n suferintie te-invoca cu ardore;

Vior'a nenocintiei! si crinu de bunu mirosu,
Ce impli cu aroma pre omulu pecatosu;

Secriiulu celu cu manna! si holda nearata,
Minune necuprinsa, de angeri laudata;

Lucéferulu aurorei! lucéferu stralucitu,
Din care-alu vietiei sore, Cristosu a resaritu;

Oh roga fiu-ti dulce, se caute cu 'ndurare,
La gintea torturata de patimi milenarie;

Cà-ci vai! demultu romanulu suspina lacrimandu,
Tractatu ca sclavu si vita in vechiulu seu pamentu!

Dar buzele-i prea sante, unu graiu numai se sunc,
Si va 'nvia cu fala strabun'a mea natiune!

Vien'a, 1861.

Justinu Popfiu.

M i s c e l a n e.

Se portamu cu paciintia insultele altor'a. Caletorindu odata doi calugheri, retecira pe calea necunoscuta, si in retecirea loru ajunsera pe unu agru. Observandu-i posesoriulu agrului, care amblá chiaru in acolo, si care pe semne nu erá prea devotatu vietiei relegiose, incepú a-i insultá cu felu si felu de batjocure. Calugherii trecu mai departe fora cuventu; ce'a ce vediendu *omulu neomenosu* devene si mai grobu, si incepe a-i vatemá cu cuvinte totu mai aspre. Acum se intorecu calugherii, si i diecu cu blandetia: *Frate! amu gresitu; ierta-ne din iubire catra Cristosu.* "Si ce se vedi? Respunsulu acestu neasceptatu si atátu de umilitu suprinse si miscá pre posesoriulu insultatoriu intru atát'a, incátu nu numai se rogá de iertare, ci in scurtu dupa acea parasindu lumea, se fece si elu calugheru. Ce esemplu de paciintia crestina!

Adunarea generale a Asociatiunii transilvane

tienuta in 25. si 26. Aug. in Gherl'a fu cercetata de unu numeru prea frumosu de romani si romane din tote partile; mai bine au fostu inse reprezentati fratii nostri din partile ungurene. Dorimu, ca insufletirea, ce o-au aratatu densii de asta data atátu su decursulu siedintieloru, cátu si la ospetie, se nu fia fostu focu de paie, ci se o fia dusu, si se o nutresca si a casa.

Loculu adunarii generali venitorie va fi *Siomcut'a-mare*, in partile anécate; éra terminulu 10. si 11. Augustu 1869.

Catra p. o. nostri prenumeranti.

Rogámu de nou pre acei p. o. domni, cari n'au tramisu pretiulu de prenumeratiune dintru odata pe anulu intregu se binevoiesca *a-si renouí abonamentulu* cátu mai curundu. Asemene rogámu si pre acei p. o. domni, cari sunt in restantia inca si cu pretiulu semestrului primu, ca se nu fimu siliti a intrerumpe spedarea foiei. Red.

De presinte tramitemu p. o. nostri prenumeranti Nr. 18, nemiedilocitu dupa alu 17, éra numerulu urmatoriu va fi sucesivu alu 19.

 Cu esemplarie complete mai potemu servi inca de la inceputulu anului.

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editoriu: Justinu Popfiu.

Cu tipariulu lui *Otone Hügel* in Oradea-mare. Strat'a domnesca Nr. 702/5.